

ROZSAHEGYI KÖNYVTÁR
H353
Gyomaendrőd, Blaha u. 21.

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IV. évfolyam 1. szám

1997. január

Az ismert okok miatt városunk lakosságának márciusban polgármestert kell választania. Anyagiakban ez jelentős veszteséget okoz a városnak, hiszen kb. egymillió forintba kerül majd a választás. Ennyivel kevesebb jut egészségügyi, szociális stb. kiadásokra. Vajon gondoltak-e erre azok akik ezt a válságot kirobbantották? A jelöltek más-más elgondolással lépnek a lakosság elé. Más-más ígéretekkel akarják maguk mellé állítani a választókat. Egy dolgot azonban látni kell! Bárki kerüljön is a polgármesteri székbe, több pénzt nem tud teremteni. Ígérni sok mindent lehet! Kérdés, hogy az ígéretek megvalósításának mennyi a reális lehetősége?

E rövid bevezetés után kívánok rátérni a címben jelzett kérdés taglalására: Hogyan tovább?

Először is a megkezdett munkákat be kell fejezni. Pl. az ivóvíz, vagy a két város közötti elképzelések folytatása: a két iskola előtti részben egy millezcentenáriumi emlékpark kialakítása, melynek fásítási programját pályázatra nyújtottuk be. Az itt felállításra kerülő függetlenségi szobor egy része már ki van fizetve. Talán egyszer elérjük azt, hogy a város **egy helyen, egy időben és egy alkalommal** tudja megtartani ünnepségeit és megemlékezéseit.

Mint már bevezetőmben mondtam, arról szeretnék beszélni, hogy bár ígérgetni sok mindent lehet, de íme kormányunk ígéretei ellenére létbizonytalanságot, hihetetlen magas inflációt, munkanélküliséget egyre szaporodó egészségügyi és szociális problémákat teremtett. Ugyanakkor gombamód szaporodnak az ügyeskedők, akik közel a tűzhöz, sütőgeetik pecsenyéjüket! Hihetetlen pénzekkel garázdálkodnak. És mindezeknek a levét az egyszerű nép issza meg.

Városunkban is fel kell mérni a realitásokat! Költségvetésünk sarokszámait az mutatják, hogy újabb nehéz esztendőre kell számítanunk! Ezt a nehéz évet türelemmel, kitartással kell végigdolgoznunk. Látni kell azt, hogy pénzt nagyon nehéz teremteni. A vállalkozóknak igen kemény harcot kell folytatni a talpon maradásért. A tőke messze elkerül bennünket. De vannak értékeink! El kell érniük, hogy ezeket észrevegyék, hogy felfigyeljenek ránk! Ennek az az egyszerű módja, hogy mindenkinek meg kell mutatni, ide kell hozni az ország távoli vidékein élőket, és a külföldieket! Lássák,

Hogyan tovább?

hogy ezt a gyönyörű környezetet turistaparadicsommá lehetne tenni.

A Körös Magyarország legtisztább, természetes vize. Természeti szépségeink között a rengeteg holtág teszi különlegessé e vidéket, melyeket pályázatok elnyerése útján kívánunk rendbe hozni.

E téren nagy eredménynek könyvelhetem el, hogy a siratói, Templom- és Sóczó-zugi holtágak vizét sikerül megmenteni az enyészettől.

El kell érniük, hogy városfejlesztési elképzeléseink az idegenforgalmat célozzák meg. Óriási lehetőségek rejlenek e téren, melyben nagy segítségünkre lesz a Turisztikai Idegenforgalmi Információs Iroda, mely január elején kezdte meg működését. Szeretnénk felajánlani városunk lehetőségeit, természeti adottságait, az emberek által létrehozott értékeket a Falusi Turizmus Országos Szövetségének. Már tettem lépéseket ez ügyben, hiszen a városunkba érkező idegen itt vásárol, költi a

pénzt, itt alszik. A termelőtől gyümölcsöt, zöldséget vásárol, a vállalkozó szolgáltatásait veszi igénybe. Tehát valamilyen közvetett módon az egész város látja hasznát.

Ehhez viszont Önöknek, lakosoknak nagyon nagy segítségük szükséges! Az kellene, hogy Gyomaendrőd tiszta, ápolt, virágos város legyen!

Sokat kell tennünk ezért, hogy az idejövő idegenek jól érezzék magukat nálunk. Feleljünk meg elvárásaiknak, mert akkor remélhetjük, hogy újra és újra egyre többen látogatnak el hozzánk.

Ezúttal elképzeléseimnek csak egy részét írtam le Önöknek. Kérem, segítsenek abban, hogy ezek az elképzelések városunkban minél előbb megvalósulhassanak, hogy Önökkel együtt lassan, de biztosan fejlődhessen. Virágoztassuk fel városunkat a szó nemes és természetes értelmében! Ehhez kérek Önöktől biztatást és bizalmat a jövőben!

A jövő tehát, mely előttünk áll, nem reménytelen! A szorgalommal, a kitartással, a közös együttműködés meghozza gyümölcsét!

Végezetül kívánok Önöknek sikeres, szerencsés, boldog új esztendőt!

CZIBULKA GYÖRGY

Önnnek joga van tudni...

és Ön már meg is szokta, hogy az új év, és az Adótörvény módosítás már egymástól elválaszthatatlan. Meg kell azonban jegyezni, hogy 96-ban fordult elő talán először, hogy az Adótörvény módosítás a törvény által meghatározott időben legalább 40 nappal előbb megszületett, mint a hatálybalépésének ideje. Így valóban jobban figyelembe lehetett venni a 97-es év tervezésénél. Módosult az ÁFA, azaz az Ált. Forgalmi Adó, a Személyi Jövedelemadó Törvény és az Adózás Rendje is. Arra nincs lehetőség hogy részletesen ismertessük a változásokat, így csak a leglényegesebbnek ítélt változásra hívjuk fel az olvasóink figyelmét. Az ÁFA törvény változásának rendező elvei voltak: közelítsen az Európai Unió hozzáadott értékű típusú adórendszerének összehangolására kiadott ajánlásához, valamint a kormány által meghirdetett antiinflációs célokhoz. Ezeknek megfelelően a kulcsok nem változtak, (egyébként is magasabbak az EU-ban szokásosnál). Változás van a HALASZTOTT ÁFÁ-nál, a zárt végű lízing ügyleteknél már nem lehet az ÁFÁ-t részletekben fizetni, a birtokba adás napján az adófizetés egy összegben esedékessé válik. A nyilvántartásait pénzforgalmi szemléletben vezető adózóknál maximum 60 napra mérséklődik a halasztás időtartama (eddig 90 nap helyett). Szigorítás lesz a készpénzforgalom területén is. E sorok írásakor még nem jelent meg az a külön jogszabály ami részletezi a feltételeket, de azt már tudni lehet, hogy a megjelenésétől számított hatodik hónap elteltével lép életbe a korlátozás. Tehát, például, ha a jogszabály jan. 1-én jelenik meg, akkor leghamarabb a júl. 20-i adófizetésnél kell alkalmazni. A szigorítás lényege, hogy a számlák kifizetésének készpénzes forgalmát csökkentsék, és a bevételeket láthatóbbá tegyék. A szankció azt jelenti, hogy az adólevonási jog korlátozásra kerül, aki pedig nem ÁFÁ-s adóalany, annak az Sza alapját kell növelni. Ide tartozik szorosan egy információ, amely szerint a szigorítás részbeni ellensúlyozására kedvezményezik az elektronikus kártyaelolvasó berendezések beszerzését. A kedvezmény degresszív. Az aki 1997 első felében úgynevezett POS (kártyaelfogadó berendezés) terminált helyez üzembe, a nettó beszerzési ár 75%-át, maximum 75 ezer forint kedvezményt kap, ez a kedvezmény fokozatosan csökken, 2. ik fél évben 50%, max. 50 ezer forint. Ezt követően, max. 25 %, nem több mint 25. ezer forint a kedvezmény. Feltétlen említést érdemel a törvény módosítás azon tétele, mely szerint a vevő egyetemleges felelősséget visel az eladó adótartozásáért. Ez olyan esetben lehetséges, amikor a teljesítésért járó ellenértéket a vevő még nem egyenlítette ki, miközben az adólevonási joga már megnyílt. Azzal ugyanis, hogy (még) nem fizetett, az eladó adófizetési kötelezettségének teljesítését nehezíti, ugyanakkor az adó összege neki már az adólevonás útján megtérülhetett. Ez a rendelkezés az adózók nyilvántartási munkáit egyáltalán nem módosítja, kizárólag az adóhatóság adóbeszedési munkáját érinti. Például megnyílik az APEH lehetősége, hogy ha a vevő még nem fizette ki a számla ellenértékét, akkor az adóbeszedő kérheti, hogy az ellenértéket két összegbe fizesse ki, az ÁFA részt az APEH-nak, a fennmaradó részt a számlát kibocsátónak. További változás, hogy aki alanyi adómentességet választ, annak az összeghatára 2 millió forintra változik (1 mill. volt). A használtcikk kereskedelem, a használt gépkocsi-kereskedelem, és a hulladék-kereskedelem különös adózása az EU rendelkezéseivel összhangban árrésadózásra változik. A felvásárlás során előzetesen felszámított adó „visszaszámításra” ezentúl nem lesz lehetőség. A felvásárló választhat, hogy a főszabálytól eltérően nem az árrés után, hanem a vevőtől beszedett teljes érték alapján fizeti meg az adót. Adólevonási jog a termék beszerzése vonatkozásban ekkor sem illeti meg, és ÁFÁS számlát sem bocsáthat ki. Ez a forma azok számára lehet előnyös, akik új és használt terméket egyaránt értékesítenek. A behajthatatlan követelésre jutó ÁFA visszatérítésére 97. jan. 1-től a költségvetés nem ad lehetőséget. A magánéros házépítés, felújítás, közművesítés ÁFA visszatérítési rendszere végleg megszűnt. A megszüntetés kellő átmenettel megy végbe, hiszen további 1 év áll még rendelkezésre a visszautalható keretösszeg kimerítésére.

A Személyi Jövedelemadó Törvény változásaként mindenképpen üdvözlendő, hogy megszűnt a 2 adótabla, ez feltétlen egyszerűsítést jelent és csökkenti az adómértéke is.

Nagyon lényeges változás az osztalékjövdelemhez kapcsolódik.

A változáshoz hozzátartozik, hogy megszűnik 1997. évtől a kiegészítő társasági adó (ami 23 % volt) az osztalék utáni forrás adó 20, illetve 27%-ra növekszik, (10%-ról) valamint a 27%-os osztalékadóval kivett jövedelem után TB és nyugdíjárulék fizetési kötelezettség is keletkezik.

Célszerű egy példán levezetni, hogy mit is jelent ez a kissé bonyolult, de számítás nélkül nem érzelhető változás. Vegyük azt az egyszerű példát, hogy egy Kft, vagy Bt 1 mill. Ft alaptőkéjű, és a saját tőkéje is 1 mill. Ft. Az adózás előtti eredménye 5 mill. Ft, amit a tulajdonosok teljes egészében osztalék címén akarnak kivenni. Lássuk mennyit kapnának a 96 évi illetve a 97 adójogszabályok szerint: 1996-ban az 5 millió forintból le kellett vonni a 18 % társasági adót, ez a mi esetünkben 900 ezer forint. A fennmaradó 4,1 mill. forint után ki kellett fizetni a 23 % kiegészítő társasági adót, ami 943 ezer forint, és az így megmaradt 3 millió 157 ezer forint után még 10% személyi jöv. adót kell elvonni, ami 316 ezer forint. Tehát az 5 millió adózás előtti eredményből így nettó 2 millió 841 ezer forint osztható ki, ami az eredeti összeg 57%-a.

Lássuk a 97-es szabályozókkal: Először is a társasági adót kell levonni, amelynek mértéke nem változott, tehát marad 4,1 millió. A társaság 20% forrás adóval kioszthatja a saját tőkére jutó jegybanki alapkamat kétszeresével számított összeget. Mivel a saját tőke 1 mill Ft, a jegybanki alapkamat 20%, így kiosztható 400 ezer forint, amelynek szája, 20%, azaz 80 ezer forint.

A 4,1 millió forintból még meglévő 3 millió 700 ezer forintot tovább adózzuk 27% személyi jöv. adóval, ami 999 ezer, le kell vonni továbbá 39% TB járulékot, és 6% nyugdíjárulékot, ami további 1 millió 215 ezer forint. Az adó levonások után így marad 1 millió 806 ezer forint, ami az eredeti összegnek 36%-a. Ennek a változtatásnak egyértelműen az volt a célja, hogy nehezségek azokat az ún. „álibetűt” társaságok helyzetét, amelyek részben adókikerülés céljából jöttek létre. Változást jelent a cégtulók esetében, hogy „csak” 6 millió forintig ismeri el a törvény az elszámolható amortizációt, CASCO költséget. A 6 millió értékhatár természetesen ÁFÁS ár. Östermelői igazolványt kell váltani annak a mezőgazdasággal - állattartással foglalkozó vállalkozónak, akinek éves jövedelme 3 millió Ft feletti. Ezt az igazolványt ingyen adják. A földbérleti díj adója 20%, amely jövedelmet nem szabad összevonni más jövedelemmel. Az 1997 évi bérbeadás tényét be kell jelenteni az Önkormányzatnak. Az Önkormányzatnak joga lesz ellenőrizni a vonatkozó SZJA befizetését. Úgy gondolom, hogy ez a változtatás már az első lépés ahhoz, hogy a földbérleti díj adója helyiadó lesz a későbbiek során. Az Adóigazgatási Eljárás Rendjéről szóló törvény lényeges változása, hogy bővül az ellenőrzés általános hatásköre. Jelzési, ún. szignalizációs kötelezettsége lesz a vizsgálatnak. Ha az ellenőrzött nem fizet TB-t, iparüzési adót, akkor e tény mellett nem mehet el a vizsgálatot végző. Az APEH elnökének aláírásával az egész ország területére kiterjedő vizsgálati lehetőséget is kaphatnak revizorok. Ez a megbízó levél nem tartalmazza azt, hogy kit kell vizsgálni, csak azt, hogy mit, pld. leltárt, próbavásárlást, más adózással összefüggő témákat. Új vizsgálati téma az un. vagyonosodási vizsgálat. Ez kb. azt jelenti, hogy becsléssel összevethetik az életvitelt, és vagyonosodást a különböző évek jövedelem bevallásával. Az APEH az adó visszaiigénylésnél visszatartási jogot kapott. Ez nemcsak a különböző adófajták közötti átvezetésre, hanem a köztartozásokra is vonatkozik. Ezenkívül végrehajtás során egyezség köthető az eljárás során, amelynek két feltétele van, PM és Önkormányzati Testületi hozzájárulás.

Végezetül, az **adóbevallás kiegészítéséről** néhány gondolatot, amiről már feltehetően minden érintett vállalkozó tudomást szerzett a sajtóból, vagy más forrásból. Jelenleg még csak tervezet formájában létezik az irányelv, a Pénzügyminisztérium által elfogadhatónak tartott alsó jövedelemhatárokról. Ez az irányelv szakmánként és településkategóriánként tartalmazza a minimum értéket. Ha az önálló tevékenységet folytató magánszemély ezalatt az érték alatt vallja be jövedelmét, az APEH az 1996 évi jövedelemadó bevallás kiegészítésére hivatja fel. Az irányelv néhány esetet kivésv e körből, és annak ellenére sem javasolja a kiegészítésre való felszólítást, hogy a bevallott jövedelem nem éri el a szakmánként meghatározott összeget. Ilyen eset például, egyéni vállalkozó esetében, ha az egyéb forrásból származó jövedelme meghaladja az 1996 évi minimálbér évi 171.700 forintos, illetőleg nyugdíjas esetében a minimál nyugdíj 115.200 forintos összegét.

Az adótörvény változást teljes terjedelmében nem áll módunkban ismertetni, így a teljesség igénye nélkül, az általunk legfontosabbakat írtuk le. De azt mindenképpen megállapíthatja mindenki, ha évente ennyit változik az adótörvény, akkor a stratégiai tervezés komolysága, hitelessége, kiszámíthatósága szempontjából ugyancsak megkérdőjelezhető.

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

„És látta Isten, hogy mindez jó”

December 2-án a Közösségi házban került sor Macskássy Izolda képeinek bemutatására. Sajnáljuk, hogy a művésznő, más elfoglaltságára tekintettel, nem tudott eljönni. A kiállítást Iványi László plébános úr nyitotta meg, idézzük néhány gondolatát:

MACSKÁSSY IZOLDA

„Macskássy Izolda képeit nézegetve a világ eredeti szépsége, eredeti ártatlansága és tisztasága jut eszembe. Az az állapot, amit a Biblia már az első lapjain leír a Teremtés könyvében. A kezdeti öskáoszról, a semmiből - evolúciós rendben - pontosan és szépen kialakul a kozmosz, a csodálatos szépségében berendezett és felékesített világ és az élet. A bibliai leírásban refréknként tér vissza a mondat: „És látta Isten, hogy mindez jó”. Amikor Isten megteremt az embert, az Édenkertbe helyezte. „A földből mindenféle fát sarjasztatott, ami tekintetre szép, és táplálkozásra alkalmas”. A bűnbeesés előtti csodálatos, gondtalan, idilli világot, a szép világot juttatják eszünkbe ezek a képek...

Honnan fakad a művésznő világszemlélete? Két dolgot érzek, de lehet, hogy több is van. Az egyik: a mélységes hite, a másik a családi származása, eredete.

Mélységes hite, amely nem erőltetett, hanem játékos. A hitet és az egyházat belülről látta, látja, hisz egyházi személyek között nőtt fel, és ma is gyakorló katolikus. Ami esetleg mások számára érthetetlen és homályos az egyházban, a számára természetes.

A másik a családi származása.

Maga mondotta valahol: „A balladák világából jöttem, és benne is maradok”. Erdélyben, Marosvásárhelyen született, (1945-ben). Tudjuk, Erdélyben a sanyarú sors ellenére is testvéreink jobban megőrizték magyarságukat, kultúránkat, mint itthon az anyaországban.

Egy apróság: amikor régebben - nem is tudom már, hogy mikor - először láttam valahol a művésznő arcát, az volt a benyomásom: nagyon szomorú egyéniség. Amikor megszólal, akár szavakkal, akár műveivel, hihetetlen derűt, életörömet áraszt. Talán tévesen ítéltém volna meg? Azóta sem tudok szabadulni ettől a gondolatától. Számomra mégis szimbolikus jelentése van ennek: a mi sorsunk - magyaroké - látszatra szomorú. Mégis, ha megszólalunk, és cselekszünk, életre valók vagyunk, és tudunk derűt, békét, örömet sugározni.

A művésznő rendkívül emberszerető, azon belül is család- és gyermekszerető. Ezt a szeretetet otthonról hozta magával - ahogy Erdélyben mondani szokás - „ki Magyarországra”. Ez a túlsorduló szeretet, amely a transzcendens Isten szeretetéből ered, felöltöztetve a női lélek finomságával, ez érezhető minden művéből. Olajjal egészségügyi okok miatt nem fest. Az általa használt selyem anyaga, technikája talán még jobban kifejezi ezt a finomságot.

Életrajzi adatai szűkszavúan megemlítik, hogy „Macskássy Izolda tanulmányait Erdélyben, Ausztriában, és Bulgáriában végezte. 1971 óta magyar állampolgár. Sok hazai és külföldi kiállítás mellett grafikai pályázaton is részt vett. A Hatvanban és Kiskőrösön bemutatott munkái selyemre festette. Derűs hangvételű, életörömet sugárzó textíliái nagy sikert arattak.”

Befejezésül azzal a gondolattal nyitom meg a kiállítást, hogy lépünk be ide, mint a templomba: hagyjunk kívül minden szomorúságot, engedjük át magunkat a művészet felemelő erejének. Hagyjuk, hadd emeljen, röptessen a magasságok felé ki-kita maga hitének, meggyőződésének, világszemléletének megfelelően: a Szépség, a Jóság, a Tisztaság Magassága felé, az

KÖZÖSSÉGI HÁZ
JANUÁR HAVI PROGRAMJA

8-án 17 órától Cukorbeteg Klubja
16-án 8-16 óráig Új ruha és cipő vásár
18-án 17 órától TEAHÁZ, vendégünk a Komédiás Kör
19-én 16 órától Társastánc vizsgabál
25-én 18 órától A Magányosok Klubja pótszilvesztere

**A KÖZÖSSÉGI HÁZ DOLGOZÓI BOLDOG ÚJ ÉVET KÍVÁNNAK
MINDENKINEK ÉS EZ ÚJ ÉVBEN IS SZERETETTEL VÁRJÁK A
KEDVES LÁTOGATÓKAT!**

SZERKESZTŐSÉGÜNK hálásan köszöni az olvasóktól kapott ünnepi jókívánásokat. Hisszük, hogy 1997 évben lapunk továbbra is sok-sok örömet fog szerezni olvasóinak írásaival, tudósításaival.

Hadirokkantak, hadiözvegyek, hadiárva
Gyomaendrődi Szervezete 1997 március hó első
péntekén Gyomán, harmadik péntekén Endrődön
tartja fogadóóráit 9 től 11 óráig a szokott helyeken.

A KDNP Gyomaendrődi Szervezete hagyományainak megfelelően, 1996 karácsonyán több mint 100 szeretetet csomagot osztott ki az idősek otthonaiban.

Ugyancsak ismét karácsonyfát ajándékozott minden általános iskolának.

A Cukorbeteg Klubja hagyományos karácsonyi összejövetelét tartotta december 11-én a Közösségi Házban. A Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola diákjainak megható műsora után aktuális egészségügyi információk következtek, majd vércukorméréssel zárták az összejövetelt. Legközelebb január 8-án 17 órakor találkoznak.

Isten Magassága felé.

Most pedig beszéljen a művésznő: beszéljen művein keresztül. Engedjük, hadd szólaljanak meg ezek a képek a saját lelkünkben is: beszéljenek a jóságról, és igazabb világról.”

A megnyitó ünnepélyességét emelte még Erdeiné Mucsi Márta éneklése.

**A kiállítást megnyitja:
Iványi László plébános**

In memoriam

„Ha utolér az elűzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endrődi harangok istencicsérő szép szava kondul, melyre a vallomások úrangyala három versével felel szívem.

Egytel, az áldott emlékü halottaink nyugalmáért, egytel, hogy szent szülőföldünknek adósai sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Tímár Máté

A KÉT KOVÁCS IMRE

Két fiatal, kiváló, tragikus sorsú pedagógusról

A Stüsü

Már csak az idősebb generáció emlékezhet „STÜSZI”-re.

Kovács Imre 1911-ben született Kovács Frigyes gazdálkodó első gyermekeként. Utána még egy fiút és két leányt szült az áldott szívű Hanyecz Krisztina.

Imre kiváló tanuló volt. Elemi után Kecskemétre került a piarista atyákhoz. (Akkor egy évi tanítatás és kollégiumi ellátás 1 úszóba és 40 mázsa búzába került.) Négy gimnázium után, a család jó ismerősének, Dr. Legeza Antal országgyűlési képviselőnek ajánlatára, került az ország egyik leghíresebb tanítóképzőjébe, Sárospatakra. Ott szerzett tanítói oklevelet. Már diák korában kitűnt társai közül labdaérzékeivel. A Képző országos hírű focicsapatában aratta első sikereit. Itthon nagyon várta már a tehetséges labdarúgót, a nem rég alakult Endrődi Torna Klub, az iskolaszék pedig a kiváló tanítót. A hegedű is szépen szólt a keze ügyében. Már ekkor a vadászszenvedély is fűtötte, mely élete végéig nem hagyta el, s amely végül fiatalon megrázó tragédiáját okozta. Egy éven át helyettesítgetett a község iskoláiban. (Párszor én is voltam keze alatt, gyönyörű emlékek fűznek azokhoz a tanítási napokhoz, mert Zsófi, a mesterien idomított kopó is elkísérte.) Egy év után a Nagylaposon szervezett elemi iskola tanítója lett. Akkor még az öreg „BAGOLYVÁRBAN”, a kaszinóban folyt a tanítás. Korombeli volt tanítványai rajongva beszéltek róla, mikor én léptem a nyomdokába és tanítottam 1954-1977 közt, az

általa vezetett új iskolában.

Munkája mellett két nagy szenvedélye volt: a foci és a vadászat. Az utóbbi adta neki a „Stüsü” becenevet. (Így ismerték legalább annyira, mint most engem Marcinak)

A sok vidám anekdota mellé egy tragédia is társult. 1937. december 27-én, mikor a végzetes vadászat volt. Teherautón menve Csejtre, elűtöttek egy kutyát, majd az egyik kör bezárulása után egy eltévedt serét megsebesített egy hajtót. A kör bezárása után rágyújtás következett. Beszélgetés közben az egyik társa megjegyezte: - Ugyan, mi lesz a harmadik baj? - Stüsü tréfásan megfedte: - Csak nem vagy babonás? - S az ő végzete lett a harmadik.

Túl volt már a tanítványaival rendezett karácsonyi pásztorjátékon. Mivel a lányok és legények szilveszteri szórakozását is ő szervezte, a vadászokat hazaszállító teherautóra nem szállt fel, csak hátul felkapaszkodott, hisz bő fél kilométer volt az iskoláig. Már megelőzték a nyulat szállító három kocsit, épp a vasúti töltésre kapaszkodtak fel, mikor a teherautó nagyot zökkent és Stüsü hanyatt vágódott a makadámon. Egy szava sem volt többé. Koponyaalapú törés végzett vele. Élt 29 évet. A testi-lelki jóbarát, Simon Pista szép nővére örökre arajelölt maradt. Baráti köre a vadászokból és labdarúgó társak közül került ki. Endrőd örökös gólkirályát ismertem meg benne, mert 1934. június 16-án a Gyomai Leventéknek 12 gólt lőtt.

Rengetegen kísérték utolsó útjára. Köztük ott volt Nagylapos öregje, fiatalja, gyermeke a gyászmenetben.

Már fél évszázad is elszállt azóta. Emlékét kívánom feltámasztani, mert csak az hal meg, akit elfelejtenek.

A MUZSIKUS TANÍTÓ

Kovács Imre, a „furylyás tanító bácsi” Gádoroson született 1927 május 1-én. Négy fiú közül hárman szereztek tanítói oklevelet Nagykörösrön, a tanítóképzőben. A frissen szerzett oklevéllel 1946 szeptemberében kezdett tanítani Öregszőlőben. Élete végéig Endrődön működött. 1954-ben ének-zenetanári oklevelet is szerzett Szegeden. Lelkes, fáradhatatlan apostola lett a Kodály-módszernek. Amit szépen, jónak látott, aminek igazáról meggyőződött, annak megvalósítását minden akadályon át elérte. Ebben volt ő igazán nagy.

Merész gondolata volt, hogy a falusi gyerekekből zenekart szervez. 10-12 tanulóval kezdte 1952-ben. S 1958-ban 100 tagú furylyazenekar kísérte utolsó útjára a Gyoma szélén lévő temetőbe.

Tervei megvalósításában nagy segítsége volt Szabó Elek kartárs, aki a zeneszerszámokat esztergályozta. Három év elég volt neki, hogy a járási és megyei iskolai hangversenyeken első díjakat szerezzenek tanítványai. Két alkalommal a Magyar Rádió is felvételt készített róluk. A felnőtteknek újjá szervezte az Iparos Dalárdát, majd a Cipész Zenekart. Vállalta az ifjúság és a pedagógusok által rendezett dalos színművek zenei részének betanítását, levezetését. Maga is szerepet vállalt bennük. Hazafias és a társadalmi rendezvényeken közreműködésével emelte az ünnepségek színvonalát. Megszervezte az Endrődi Fúvószenekart. Zenés ébresztőket (a szép május 1-i ébresztőket) és műsorokat szolgáltatott bel- és külterületen. Pedig addigra nagyon meggyengült az egészségi állapota. Sok teendője miatt elhanyagolta a gyógykezelést. Éveken át hősiesen viselte betegségét.

Mindig sereglettek körülötte a tanítványok. Kötelességteljesítésben mindig példamutató volt. Életeszménye volt a szépre és a békességre való törekvés. Csak kevesen tudták, (még a legmeghittebb barátai közül is) hogy vele temettek el egy mesés álmodást, melyet egy kedves, gyászruhás lány takart be a koporsóra szórt maroknyi földdel, aki csodálta fáradhatatlanságát, muzsikáját, szelídségét, türelmét, és fájdalom nélkül viselését.

A zene, a népdal rád emlékeztet még sokunkat! Emléked kedvesebb, mint az életed volt, mert már csak a szépre emlékezünk.

MÁRTON GÁBOR

Katolikus Krónika

JANUÁR HÓNAP ÜNNEPEI

január 1. szerda:	újév, Szűz Mária Isten Anyja
január 5. vasárnap:	Vízkereszt
január 12. vasárnap:	Urunk megkeresztelkedése
január 18. szombat:	Árpád-házi Szent Margit
január 21. kedd:	Szent Ágnes
január 22. szerda:	Szent Vince
január 24. péntek:	Szalézi Szent Ferenc
január 25. szombat:	Szent Pál apostol megtérése
január 28. kedd:	Aquinói Szent Tamás
január 31. péntek:	Bosco Szent János

Plébániahivatal hivatali rendje:

Endrőd:

munkanapokon: délelőtt 8-12 között
szombat, vasárnap és ünnepnap: nincs félfogadás,
de beteghez bármikor lehet hívni

Hunya:

kedden és csütörtökön, 9-11-ig.
Csütörtökönként délelőtt a plébános tart ügyeletet

* * *

Az endrői egyházközségi képviselő-testület úgy határozott, hogy az egyházközségi hozzájárulást újtól felemeli, az eddigi személyenkénti 500 Ft-ról 800 Ft-ra, házaspároknál 1000-ról 1600 Ft-ra.

Első hallásra talán soknak tűnik: emlékezzünk, már évek óta nem történt emelés, és a 800 Ft 12 hónapra elosztva csak havi 66 Ft; egy fél doboz cigaretta, vagy fél tábla csoki árával támogatjuk az egyházközséget. Az a tapasztalat, hogy azok sokallják, akinek jobban telne bőségesebb adományra is.

Köszönjük a jó Hívek eddigi, és a jövőbeni áldozatait is. Tudjuk, hogy a jövőben is - a nehézségek ellenére - megértéssel támogatják egyházukat, templomukat.

* * *

19 † G † M † B † 97

Mi ez? Kérdezték, kérdezik sokan, amikor ezt a rejtélyes feliratot látják a plébánián, vagy a Szent Gellért Iskolában krétával az ajtókra felírva.

Vízkereszt házszentelés. Egyes vidékeken (sajnos, nálunk nem tudott gyökeret verni) szokás, hogy vízkereszt tájkán a pap fölkeresi a családi otthonokat a napkeleti bölcsek látogatásának emlékére, és megáldják a keresztény otthonokat.

A rejtélyes betűk: A bölcsek hágyomány szerinti nevének kezdőbetűi (Gáspár, Menyért, Boldizsár). A számok a házszentelés évszámát adják összeolvasva.

KÖSZÖNJÜK!

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskola új számítógépet kapott Németországból, Katona Sándor úrtól. Köszönjük!

MISEREND JANUÁRBAN

Endrőd

vasárnap: reggel 8, este 5 óra
hétköznap: reggel fél 8
Öregszőlő, Szent Imre iskola:
január 5, délután 2 óra
(minden hónap 1. vasárnapja)
Nagylapos: január 19, délután 2 óra
(minden hónap 3. vasárnapja)

változás: sajnos, az Öregszőlőben, a Kápolnás iskolában (szarvasi út mellett) megszüntetjük a misézést. Egyházi előírás, hogy csak 3 misét mondhat vasárnaponként egy pap. A hívek itteni létszáma nem indokolja a 4. vagy 5. vasárnapi misét.

Szent GellértKatolikus Általános Iskola kápolnája:

január 12, és 26, fél 12-kor.
(minden hónap 2. és 4. vasárnapján)

Gyoma:

Vasárnaponként: januárban még 11 óra
(amíg a plébános atya egészségi állapota teljesen helyre nem áll)
hétköznap: a vasárnapi hirdetés szerint

Hunya

vasárnaponként: délelőtt 10 óra
hétköznap: kedden, csütörtökön, (hónap első péntekén) és szombaton: este 5 óra

ÖZSÉB 1200 körül született Esztergomban, jómódú családból. A Szent István által alapított káptalani iskolában végezte tanulmányait; maga is az esztergomi káptalan tagja lett. Olvasásnak, imának és a tudománynak szentelte életét. A tatárjárás után segített az elpusztult ország újjáépítésében. 1246-ban lemondott a kanonokságról és Pilisszántó közelében a sziklás rengetegbe vonult. Állandó ima, böjt és kemény munka által akarta Isten kegyelmét kiesdeni nemzetének. Jelszava ez volt: In Cruce salus. A keresztben az üdvösség. A magányos pilisi remete egy éjjel sok kis apró lángot látott az erdőben; ezek egymás felé tartottak, majd kezében egy fénynyalábba olvadtak össze. Özséb Isten akaratát felismerve egyesítette a Pilisben és az ország más táján elszórtan élő remeteket. Az új remete-közösséget Remete Szent Pál oltalma alá helyezte. Így született meg az egyetlen magyar alapítású szemlélődő férfi szerzetes közösség, a pálos rend. Húsz éven át vezette a pálosokat. 1270. január 20-án halt meg Pilisszentkereszten. Halála után mindjárt szentként tisztelték.

Ma a pálosok központja a lengyelországi Częstochowa, de Magyarországon is ismét működhetnek: Pécs, Máriaosztra, Buda, Petőfiszállás.

Özséb ünnepe: január 20.

ZENE, TE EMELJ FEL BENNÜNKET A KÉKLŐ MAGASBA

Rendkívüli zenei élményben volt részük mindazoknak, akik m. év november 22-én zsúfolásig megtöltötték a gyomai Katona József Művelődési Ház előadótermét. Sajnos, hogy lapzárta után került sor erre a nagyszerű eseményre, így hát kissé megkésve, most tudjuk csak olvasóinkat tájékoztatni.

• Előljáróban had szögezzem le, hogy nem vagyunk zenekritikusok, s így ne várja tőlünk senki, hogy az elhangzott műveket és az előadókat méltassuk. Azt hiszem így volt ezzel a hallgatóság nagy része is, de időnként felcsendülő fergeteges tapsal adtuk tanújelét annak, hogy amit hallottunk, szép volt, tetszett, örömeiket leltük benne.

A meghívó hirdette, hogy ez alkalommal a Zeneiskola önállóvá válásának 10 évfordulóját ünnepelni jöttek össze régi és mostani diákok, tanárok, hogy az együtt ünneplés örömeiben feloldódva adják át nekünk tehetségük virágait a felcsendülő hegedű húrjain át, a fúvós hangszerek trilláival, a zongora billentyűi üzenetével, az énekszólok varázslatos hangulatával.

Holubné Hunya Anikó, az iskola megbízott igazgatója köszöntötte a vendégeket, majd néhány szóval ismertette az iskola történetét. Őt idézzük:

„1957-ben alakult 2-3 tanárral, sok zenetanulást igénylő gyerekekkel. Felszerelésében elég szegényesen és hiányosan, de lelkesedésben, összetartozásban, tanuló és tanár közötti igen jó kapcsolatban működött. Eredménye az a sok innen induló, a zene csodálatos varázserejét magával vivő ember, akik ma is így emlékeznek: - Oda nagyon szerettem járni, ott igazán szép volt az élet. - Annak ellenére, hogy az említett általános iskolában, ahol délelőtt tanítás volt, sokszor nehézségekbe ütközött a pontos órakezdés, a tanterem alapvető higiéniai állapotának biztosítása, a tanfőnök és zenetanárok igen jó kapcsolatának köszönhetően eredményes munka folyt. Sok, más városból utazó tanár, miután egy-két alkalommal itt járt, megismerte a gyermekanyagot, boldogan és szeretettel vállalta a fűrésztől utazást: így Budapestről, Békéscsabáról, Szarvasról, Békésről, és Szegedről.”

Majd név szerint megemlékezett a régi oktatókról, Pusztainérról, Zoltáni Lászlóról, Rázga József nyugalmazott igazgatóról, és így folytatta visszatekintését:

„És sorolhatnám még több utazó tanár nevét is, akik sajnos már nem lehetnek köztünk. Iskolánk felölelte, magával ragadta a környező falvak zenét tanulni vágyó gyermekeit is. Így Csárdaszállásról, Nagylaposról, Dévaványáról, és természetesen Endrődről voltak növendékeink. Ezek közül ma már többben vannak zenetanári és művészeti pályán.

A fiókiintézményként működött iskola élete nem volt mindig egészen ragyogó, de a borulást okozó felhőket mindig eloszlatta a csillogó szemű és mosolygó gyermekarc. Az esemény nélküli hétköznapokban nagy dolgot jelentett egy-egy hangverseny, ami különleges alkalomnak számított szülő és gyermek számára.

Nagy élmény volt egy karácsonyi, vagy év végi szereplés. Hetekkel előtte készült erre tanár, diák és a szülői ház. Annak ellenére, hogy tömegzenei oktatás folyt, igyekeztünk részt venni kamarazenei fesztiválok, megyei zongora-, hegedű- és szolfézs versenyeken, ahol szép eredményeket értünk el. Mindig előtünk lebegett az a gondolat, hogy egyszer majd szebb és jobb lehet minden. És el is érkezett 10 évvel ez előtt, amikor az akkor még nagy község, ma már város önálló iskolája lettünk.

Óriási előnyt jelentett maga az épület - a Rákóczi úti iskola, - ami csak a miénk lett, ahol nem kellett alkalmazkodni senkihez. Az oktatáshoz szükséges feltételek évenként fokozatosan javultak. Új pianínókat vettünk, majd a tanszak bővülése is létrejött. A több mint 20 évig tartó két tanszak - hegedű és zongora - mellett megjelent a már régebben óhajtott fúvós és gitár oktatás, ami még több zenét tanulni vágyó gyermeket vonz az iskolába. Iskolánkban tehát működik klarinét, furulya, trombita, fuvola, tangóharmonika, és az igen népszerű gitár tanszak. Szép eredményeket értek el tanulóink a megyei hegedű és zongoraversenyeken, valamint a Zeneművészeti Szakközépiskolába felvétellel jelentkezők és felvettelt nyerők számában is.

A növendék létszám jelenleg 189 zenét tanuló és 191 néptánc oktatásban részesülő növendék.

Az iskola igazgatója Pappné Németh Hedvig, aki 1983 óta tanít iskolánkban hegedű szakon.

A mai hangverseny emléket állít az elmúlt évtizedeknek, de bepillantást nyújt az iskola jelen napjaiba is.”

A továbbiakban Hunya Anikó köszönetet mondott mindazoknak, akik a rendezésben közreműködtek, s megnyitó előadását ezekkel a szavakkal fejezte be:

„Befejezőként átadnám a szót a hangszereknek azzal a gondolattal, amely így szól: 'Zene, te emelj fel bennünket a kéklő magasba, ringass, simogass ezer kezeddél, a téged szeretőket soha ne ereszd el.'”

A műsor két részből állt. Első részben az iskolában tanulók adták elő műsorszámait: Tari Szilvia V., Szurovecz Györgyi IV., Foglár Gábor IV., Gubucz Edit V., Szabó Andrea III., Pelyva Katalin IV., Koloh Beáta VI., Nótári Krisztina továbbképzős, Kovács Ágnes II., Bárdi Edina VI., és Gellai Richárd II. osztályos tanulók előadásában gyönyörködhettünk.

A második részben a zenei tanulmányokat itt kezdők, majd tanári és művészi pályára kerültek produkciói következtek. A műsor sorrendjében: Hajdú Hajnalka, Kele Ágnes, Potoczki Éva, Frankó Tünde, a Magyar Állami Operaház tagja (vitathatatlanul az est fénypontja, akit zongorán Oberfrank Péter kísért), Hunya Krisztina, Erdeiné Muci Márta és Nagy Edit, Kurilla Margit, Uhrin Viktor előadásaiban és Polányi Éva szavalataiban gyönyörködhettünk.

Az ünnepi műsort a zeneiskola volt növendékeiből alakult kórus zárta Hunya Alajosné, az iskola nyugalmazott igazgatója vezetésével, akit nagy szeretettel köszöntöttek,

Reméljük, hogy a Zeneiskola még sok ilyen gyönyörű hangversennyel örvendeztet meg bennünket

CSÁSZÁR FERENC

Címer- és családtörténeti kiállítás

Nem mindennapi anyag került kiállításra 1996. december 14-én a Művelődési Központban. A gyomai és endrődi származású, vagy jelenleg itt élő nemesi családoknak mutattuk be a címereit és az azokhoz kapcsolódó dokumentumokat.

Ma még elég ritka dolog az is, hogy egy ilyen nagy munka megszervezéséről és lebonyolításáról nem hivatalos szerv vagy intézmény dönt. Ebben az esetben pedig így volt, „civil szerveződésről” van szó. Dr. Szerb Györgyné Inci néni, a Honismereti Egyesület és a Szülőföld Baráti Kör néhány tagja vállalta fel a munkát, amiben segítettek az érintett családok fiataljai. Anyagi segítséget Dr. Fránkó Károly úrtól kaptunk (50.000 forintot). Ez fontos volt, mert a családok csak igen kevés kiállítható anyaggal rendelkeztek - a nemességükről szóló dokumentumok legnagyobb részét levéltárakból kutattuk fel, a másolatokért pedig fizetni kellett.

Nagyon sok munkát és nagyon sok örömet jelentett az előkészület. Ennek során tapasztaltuk, hogy egy-két család „ódzkodik” a kiállítás gondolatától. Olyan család is volt, akik nem járultak hozzá a címerük közvetítéséhez. Ezt természetesen tiszteletben tartottuk, nyilván meg van az okuk. Olyan család is volt, akik azért bizonytalankodtak, nehogy mások hivalkodásnak gondolják a kiállításban való részvételét. Arról is tudunk, hogy a lakosság körében volt olyan vélemény, miszerint most már csak urakról, nemesekről beszélünk. Ez nem így van. Aki ismeri a Honismereti Egyesület füzeteit, az tudja, hogy feldolgoztuk már a paraszt emberek életét, az iparosokról és a kereskedőkről most jelenik meg egy füzet, és már dolgozunk a kubikosok és a summások témakörön.

A nemességről nem kell sem többet, sem kevesebbet gondolnunk, mint amit jelent. Ezek a családok tettek valamit, az átlagosnál többet a hazáért, vagy a szülőhelyükért. Ezért kapták a nemességet. És ez nem ment ki a divatból, csak most másképp mondjuk - Gyomaendrőd díszpolgárának, emlékérem tulajdonosának, vagy vállalkozónak. (A kultúrában és az oktatásban dolgozók pontosan meg tudják mondani, hogy ma kik kaphatnának nemességet a közügyek jelentős támogatásáért.)

Az előkészületek lehetőséget adtak arra, hogy családtörténeti kutatást végezhessünk, és hogy ebbe a munkába a fiatalokat is bevonjuk. Sokszor elgondolom: a gyerekeink ismerik a számítógépet kívül-belül, mindent tudnak a világ országairól, ami nagyon jó. A gond ott van, hogy ugyanakkor szinte semmit nem tudnak a saját családjuk történetéről. Pedig a történelem a családok történetéből áll össze - ha igazat írunk a könyvekben. Mert, ugye, nem a parlament, hanem a családok élnek meg a háborúkat is, az inflációt is. Beszélünk kell erről a gyerekeinknek. Hogy a történelem ne csak történelemlönyv legyen a számukra, hanem az ő történetük.

Alkalmias a nemesi családok kutatása erre, mert a nemességet évszázadokkal ezelőtti is le kellett adminisztrálni, s ezeket az iratokat azóta őrzik a levéltáraink. Rengeteg izgalmas kérdés adódik: mit tettek ezek a családok, hol laktak? Hol hirdették ki a nemességet? Hogyan kerültek ide, mely útvonalakat érintve, mely családokkal együtt és miért? Konkrétan ki kapta a családban a nemességet, volt-e ott már anyakönyvezés, le lehet-e vezetni attól kezdve a családfát...

Az egyik legrégebbi nemesi család Endrődön az Ugrin család. Volt közöttük egy lelkes kutató: P. Ugrin Sándor. Az ő információi alapján tudjuk, hogy a családjuk magyar származású, még a szlovákban is azt jelenti az ugrin szó, hogy magyar. Azt is tudjuk, hogy a család a felvidékről jött ide több más nemesi családdal egyszerre (Gácsiak, Mikók, Pádárok). A Magyar Országos Levéltárban az Ugrinokról talált dokumentumok alátámasztják mindezt. Erdemes volna tovább kutatni a többi család történetét is. Talán van a fiatalok közt, aki erre vállalkozik. Szívesen segítünk. A családtörténeti kiállítási anyagban sor került egy nagyon érdekes dokumentum „ösbemutatójára” is. Gyuricza Antal tanár úr évek munkája során elkészítette a Gyuriczák családfáját, amely legalább 30 m²-es alapterületű. Ez a családja, amely nemcsak méreteiben, hanem tartalmát illetően is országos ritkaságszámba megy, szombaton ott volt látható a megnyitón.

Vitrinokban bemutattuk a gyomaendrődi gyerekek városi történeti pályázatra írt munkáit, mintegy száz dolgozatot. Egyszóval, volt látnivaló, búvárkodhatott is, akinek kedve volt.

Örömünkre szolgált, hogy száz-százhusz ember eljött a megnyitóra. Volt ott ötéves gyerek, nyolcvanéves bácsi. Ott voltak a város vezetői, a szakmát pedig a Magyar Országos Levéltár munkatársa, Vissi Zsuzsa képviselte. Ott voltak a Szerb, a Harnos, az Izsó, a Papp, a Tuboly, a Kruchió, az Illéssy, a Porubcsánszky, a Siroky, a Legeza család tagjai és még sokan mások. Jöttek Pestről, Szegedről, Újkígyósról, Gyuláról, Szolnokról.

A megnyitón állófogadás várta a családokat, amelyek költségeit ők maguk „áll”-ták. Mivel nincs nálunk nagy hagyománya a családkutatásnak, nem jaroék messze az igazságtól, ha azt állítom, hogy sokan akkor, a megnyitón szereztek tudomást elődeik szép tetteiről, akkor látták először a családi címerüket. Harmincegy címet sikerült összegyűjtenünk, ebből csak nyolcat kölcsönöztek a családok, a többit mi kerestük a levéltárakban. Nagyon jó érzés volt látni a sok fénylő szemet, az örömet az arcokon.

Az érdeklődés és a sok kérdés arra enged következtetni, hogy a szombati megnyitón egy folyamatnak nem a végét, hanem a kezdetét jelent. Hogy a megkezdett családkutatás tovább folytatódik - most már a családok részéről.

Az összegyűjtött dokumentumok egyben megmaradnak a Városi Könyvtárban. Bizonyos átrendezés után - kb. márciustól - bárki megtekintheti. A címerek a város tulajdonába kerülnek, úgy gondolom, hogy igazán méltó helyük a díszteremben volna.

Levél Hornokné Németh Eszternek a Városi Könyvtár Igazgatójának.

Kedves Eszter!

A Címer- és Családtörténeti Kiállításra szóló igen megtisztelő meghívást szívből köszönöm. Sajnos, már korábban egyeztetett programom szerint aznap Budapesten kellett lennem a lányomnál.

A megnyitási előtti napon volt lehetőségem megnézni, s ma kedden is újra megnéztem. Büszke vagyok, és megrendült mélységesen, hogy szülőföldünk, Gyomaendrőd, ilyen sok, - általam korábban nem eléggé ismert - családot adott magyarságunknak.

Külön öröm számomra, hogy e nevezetes, a kutatások által feltárt család-fák között bemutatják a Gyuricza család vázlatát is. Annak ellenére, hogy - jelenlegi ismereteim szerint - közülünk egy sem bírt nemesi címmel, vagy címerrel.

Arról viszont szól az írás, hogy a Rákóczi-féle szabadságharcban, az 1848-49-es forradalom és szabadságharc ütközeteiben Gyuricza nevű lelkink is kitüntetettek magukat. Tudom, hogy családunk története bizonyos véletlenek egyidejű jelenlétéből született, de egyetérték Önnel, fiatalságunk a történelmet, az igazságot, saját családjuk történetén keresztül ismerjük meg. S ez az ismeret legyen erkölcsi, emberi erőforrás. Vallom én is - Dr. Ugrin Emesével - nemes az, akit saját érdeme megneimesít.

Köszönöm a Gyomai Szülőföld Baráti Kör és az Endrődi Honismereti Egyesület vezetőinek, tagjainak, a Katona József Művelődési Központ dolgozóinak a kiállítás megszervezését, gondozását. Eleinkről településünk évszázadait meghatározó nemesi és polgári család-jairól, messziről jött ösökről, a természet és a társadalom vak erői ellen szüntelen harcot folytató jobbágyok, megalázott államasok, éhbéért dolgozó kubikosok, dumáltalan nincstelnek, igavonó baromként kibaszólt cseléde, előrelátó kisemberek, népben és nemzetben gondolkodó hazafiak, osztálykorlátaikon felülemelkedett földesurak, a közjóért dolgozó családok ismert és ismeretlen - még feltáratlan - kisközösségek történetét mutatták be. Elődeinket, akik itt éltek és szerettek, akik életükkel és vérükkel alapozták meg településünket, Gyomaendrőd jelenét és becületét.

Múltunk valódi ismerete, a tények tisztelete alapján érthetjük jelenünket, s láthatjuk jövőnket. Őrizzük múltunkat a jövőnek. Múltunkat be kell „vallani”, azt nem tehetjük meg nem történté. Hiszem, hogy helytörténeti kutatásaink, a feltárt igazságok: cementként hatnak városunk jelenére és fejlődésére.

Ezért jár köszönet a helyi kutatóknak, hiszen írásaikból új bit, új erőforrás fakad.

*Nagylapos, 1996. december 24-én
Barátsággal nyíltok keze után
GYURICZA LÁSZLÓ*

Dr. Szerb Györgyné Inci néni, és Fekete László

Fotó: Legeza Tibor

HORNOKNÉ
NÉMETH ESZTER

KÖZMEGHALLGATÁS

A nov.26-iki közmeghallgatáson ezúttal is, mint mindig, sajnálatosan kevés embert érdekelt a Képviselő-testület beszámolója, a 16.000 polgár közül mintegy 50-et. (Hozzátenném, szinte mindig ugyanazokat, akik egy ilyen alkalmat se mulasztanak el.) A testület nevében ezúttal Czibulka György alpolgármester úr számolt be, aki bevezetőjében sajnálatlalt jelentette be a Polgármester úr lemondását. e fórumon is méltatva eddigi munkáját, s megköszönve mindazt, amit Tőle tanulhatott, azt a sok segítséget, amit kapott. s ami reményei szerint alkalmassá teszük rá, hogy dec. 9-től a választásokig főállású alpolgármesterként zökkenőmentesen tovább vezesse a város ügyeit.

Az öt napirendi pontból álló beszámolóknak nem minden pontjára térnek ki, egyrészt, mert lapunk eddig is rendszeres tájékoztatót adott az Önkormányzat munkájáról - s ezt épp Czibulka György tollából kísérhették figyelemmel az érdeklődő olvasók az utóbbi időkben - másrészt a közmeghallgatás után két nappal Képviselő-testületi ülés volt, ahol sok, akkor még vita tárgyát képező ügyben döntés született, így az ivóvíz és csatornadíj hatósági és fogyasztói árának megállapításáról, helyi adók 97 évi emeléséről, és több közérdekű közleményről, s ezekről ugyancsak Czibulka György lapunk előző számában már beszámolt.

Az egyik téma, amiről ebben nem esett szó, a települési részönkormányzatok létrehozásának kérdése. Ez volt az egyik napirendi pont, amivel a testület azért foglalkozott, mert városunk 200 polgára aláírt ilyen irányú szándékra történő ívet. Megtudtuk, hogy melyek lennének egy ilyen részönkormányzat hatáskörei: szociális ellátás, parképítés, útépités, út felújítás, ingatlan hasznosítás. Ez után azt is ismertették, hogy a szociális ellátás a pénztelenség miatt törvényileg, rendeletekkel úgy be van már szabályozva, hogy szinte „magától működik”. Park- és útépitésre reális esély nincs, akkor amikor a központi költségvetést 97-ben várhatóan 10%-kal csökkentik. A mi városunkban mintegy 80 millió forintnyi minusszal kell számolni. Ilyen irányú egyetlen terve a testületnek a Selyem út meghosszabbítása a SHELL kútig, mert az 5-ös

út adózó lesz, s a 46-os Főút forgalma várhatóan megnövekszik. Így ezzel városunk belső forgalmát tehermentesíteni lehetne. Végül pedig az ingatlanértékesítés megtörtént, már nincs mit értékesíteni. Mindezekről függetlenül a testület várta a lakosság megnyilvánulását, de mindhiába. Egyetlen hozzászóló sem foglalkozott a témával, csak amikor órákkal később Czibulka György újra „rákérdezt” egyetlen hozzászóló reflektált rá annyival, hogy egy önkormányzat legyen, de az működjön jól.

A másik napirend, amely szerintem mindenki érdeklődésére számot tarthat: a városfejlesztési koncepció. Azt látni kell, mondotta Czibulka György, hogy városunknak a már meglévő ipari létesítményeire nem települ új és erre nem is várhatunk, amíg nem tudunk megfelelő ivóvizet biztosítani. Ez az oka, hogy egy sörgyár és egy vetőmag előállító üzem is máshová telepedett, pedig eredetileg városunkban akart megtelepedni.

Mivel rendelkezünk, tehát ami eladható? A minket körülvevő gyönyörű természeti környezet, amelyben élünk, a Körösök vidéke, ami 97 januárjától teljes terjedelmében nemzeti parkká lesz nyilvánítva. (Ez a folyórendszer töltések közti részét jelenti, és a holtágakat.) Amit tehát minden erőnkkel fejleszteni kell az a „TURIZMUS”, így csupa nagy betűvel. E téma szakszerű felvázolására ez alkalommal külön előadót hívott meg a testület. Szabó Jenő építész úr személyében. Ő elmondta, hogy városunk idegenforgalmát vizsgálva 3 évre visszamenőleg azt tapasztalta, hogy meglepően kevés a vendégszákak száma, évi kb. 10.000. Viszonyítási alapul felhozta, hogy Gyulán ez mintegy 500.000. Hangsúlyozta, tudja, hogy a két város közt vannak lényeges különbségek, de nem ekkorák. Ennek egyik okát abban látja, hogy nálunk eleve kevés a vendégszákak száma, hozzávetőlegesen 200 és ebből kevesebb, mint 50 szállodai, a többi camping és faház. Elsődlegesen ezt kellene 6-700-ra emelni, ami akár 60-70.000 vendégszákát jelenthetne, különösen ha turistákat több napig „itt tudjuk tartani”. Ez jelentős bevételt hozna a városunknak, mert az idegenforgalom olyan állami támogatást élvez, hogy minden ez úton nyert 1 forinthez 2 forintot tesz hozzá! A vendégszákák leggyorsabb, és légozsóbb kialakítási módja részben camping építése, részben vendégházak

kialakítása, ami a vendégeknek erre a célra megfelelő családi házakban való elhelyezését jelenti. Ennek nem kell feltétlenül luxus színvonalúnak lennie, de elengedhetetlen ezeknek a háznak és környezetének tisztasága, rendezettsége, melyet egyébként az egész városra kötelező követelménynek kell tekintenünk. Házunk tájának rendezettségével, a rendszeres fűnyírással, több virág ültetésével kellemesebb városképet teremthetünk meg, és ez nem is pénz kérdése! Felvázolt, egy a folyó partján építendő túra utat, amit a Képviselő-testület is támogat. már a várható költségvetést is megtervezték, mely 1.2 millió forintba kerül. és a Természetvédelmi Felügyelőség sem vétőzta meg, csupán azt kötötte ki, hogy motoros jármű nem közlekedtethető, csak gyalogosan, kerékpárral, csónakkal, vagy lóháton, de ez örvendetes, mivel a turisták leginkább nem ily módon érkeznek, s ezeket az eszközöket itt bérelhetik. Ezek bérbeadása, karbantartása, javítása újabb munkahelyeket teremtene és bevételeket is hozna. A turista út pihenő padokkal, esőbeállókkal, magaslesekkel, csónakkikötővel, vagyis olyan létesítményekkel épülne, ami az adott természeti környezetbe illeszkedik, és ahol a turisták különböző szolgáltatásokat enni-innivaló fogyasztását stb. vehetnének igénybe, vagyis „költenék a pénzüket” ami visszaáramlana a város vérkeringésébe. Ennek az útnak végigjárása azonban legfeljebb egynapos program. Megfelelő szakemberek segítségével olyan programokat kellene kialakítani, ami 4-5 napig itt tartaná a turistákat, esetleg innen „tájolva” szarvasi, gyulai kirándulásokat is szervezni, ami mintegy „közös tengelybe” foglalná a három várost. 1997 januártól mind ezeknek a célok elérésére idegenforgalmi iroda nyílik a Kollmann telepen, melynek létrehozását pályázati úton másfélmillió forint támogatással tudja megvalósítani a Képviselő-testület.

E derűsebb jövőkép megvalósulása mindannyiunk érdeke, bevételeiből közvetlenül, vagy közvetve minden polgárnak előnye származna. Tegyük meg érte minden tőlünk telhetőt!

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET

December 19-én a Szent Geilért Katolikus Általános Iskolában karácsonyváró műsor adventi műsor volt. Részlet a gyerekek játékból.

Hírek Erdélyből

Választások után Romániában

Több mint 3 hétig tárgyaltak a választások után a győztes pártok, míg sikerült meg egyezni a kormány névsorában. Mint ismeretes az RMDSZ is kapott 2 miniszteri széket: Tokay György kisebbségi és Birtalan Ákos turisztikai miniszter lett. Ezen kívül 8 államtitkári helyet is kapott az RMDSZ. Nem volt könnyű összehangolni sem a programokat, sem a személyi javaslatokat, hiszen 9 párt (!) tagjaiból állt össze. Pl. a legerősebb a Demokratikus Konvenció is 4 pártból áll, többek között a Kereszténydemokrata Parasztpártból és a Nemzeti Liberális Pártból. Mint érdekesség az RMDSZ-ben is jelen van 5 féle irányzat, ill. frakció(!), de megférnek egymással. Nem kisebb érdeklődésre tarthat számot az is, hogy kik lesznek az egyes megyékben az un. prefektusok. (főispánok) alprefektusok s egyéb helyi „hatalmasságok”. (Tanügyi főnök, egészségügyi és pénzügyi igazgatóság és sok más.) Romániában a helyi kiskirályoknak még mindig nagy hatalmuk van, s a kormánynak egyik legfontosabb feladata, hogy ezt a túlzott központosítást lebontsa. Magyar (RMDSZ) prefektusa van: Szatmár, Szilágy, és Hargita megyéknek, s alprefektusa többek között Bihar megyének Modok Gusztáv személyében. Úgyszintén fontos feladat, egy új tanügyi rendszer, s magyar iskolarendszer kialakítása, mivel eddig főleg az un. Egységpárt (Funár pártja) és Nagyrománia pártemberei uralták a tanügyet, a magyaroknak nem volt beleszólásuk saját sorsukba.

Ha igaz, hogy győzött a demokrácia, talán sok minden megváltozik. Reméljük a csodát.

STARK LÁSZLÓ

Báró Wesselényi Miklós születésének 200-ik évfordulóján

Zsibón és több helységben 3 napos rendezvény keretében emlékeztek meg Báró Wesselényi Miklós születésének kétszázadik évfordulójáról. A zsibói emlékülés idején Deák Zoltán és Mátyus Éva személyes gyűjtéséből álló szerény Wesselényi-relikviák voltak láthatók. A családi kriptá is romokban hever. Benkő Samu mondta a kriptaromnál, hogy ne a romokat tekintsük, hanem az élő Wesselényi szellemét idézzük és őrizzük meg, amint az a református templom belső falán elhelyezett emléktáblán olvasható: „Zsibón született, itt várja Krisztusát - Wesselényi Miklós - 1796-1996 - a közértelmesség ébresztője.” Benkő Samu a jeles művelődéstörténész, úgy emlékezett meg Wesselényiről, mint a nemzet ébresztőjéről, melyet időszerűvé tesz, hogy nemzedékünk is ébredjen a hosszú évtizedek után, amikor éppen a Wesselényi hirdette eszmék: vagyonosodás szükségessége. a szőlőstehegesség és szőlőszabadság, valamint a félelem nélküli élet napjaink igénye. Lakó Éva zilahi muzeológus arról számolt be, hogy a második világháború után szétszóródott régészeti gyűjteményt az utolsó birtokos megmentette és 3726 darabból álló „Wesselényi-teleki gyűjtemény” néven jegyzett kollekción átadta a helyi múzeumnak. A három napos rendezvényen Csetri Elek, Pajkossy Gábor (Budapest), Deák Ágnes (Szeged), Egyed Ákos, és Veltyi János (Debrecen) tartottak előadást, bemutatva Wesselényit a közgazdász gondolkodót, a reformpolitikust, a jobbágy-felszabadítót. a nemzetébresztőt.

„... megmarad egy diadalmos erdélyi-igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.”

Kós Károly 1925.

Gellért Sándor költő születésének 80-ik évfordulóján

Gellért Sándor a szatmármegyei Mikolán született. Az ebből az alkalomból rendeztek három napos ünnepség keretében sokan ellátogattak szatmári sirjához, köztük Pomogáts Béla a Magyar Írószövetség elnöke, Kántor Lajos „Korunk” főszerkesztője. A tiszteletére tartott emlékműsoron az Északi Színház Harag György társulatának művészei tartottak szép előadást. December 11. én a költő emlékére vers- és prózamondó versenyt rendeztek, melyre csaknem ötven versmondó jött el Szabadkától Komáromig, Nagyváradtól Gyergyószentmiklósig. A Vajdaságból különbusz érkezett. Hely hiányában nem tudjuk felsorolni a szervezőket, a résztvevőket, sem a győzteseket. Csupán kiemeljük Pomogáts Béla összefoglalójának, értékelésének egy mondatát: „Időnként meglelt köztünk a csoda. Szép verseny volt, érdemes volt eljönni Szatmárnémetibe. A három napos rendezvény keretében a Kőlcsey Líceum pinceszobájában külön találkoztak a régió fiatal költői. A házigazda Kereskényi Sándor volt. Amolyan záróalkoroként pedig négyen Lovétey László László, Orbán János Dénes, Sántha Attila és Vermesser Levente a színház színpadán egy órán át olvastak fel Gellért Sándor műveiből a közönségnek. (Információinkat a romániai Magyar Szóból nyertük.)

Örömmel adjuk híru olvasóinknak, hogy szerkesztő bizottságunk tagja, a Szigeti Topánka Cipőipari Betéti Társaság képviselője, az Endrődi Katolikus Egyháztanács elnöke és több más társadalmi szervezet tagja, UNGVÖLGYI JÁNOS, a Junior Chamber International (Nemzetközi Ifjúsági Kamara) által szervezett pályázatban 1996-ban a Tíz Kiemelt Fiatall pályázat egyik győztese lett.

Gratulálunk, János!

A Nemzetközi Ifjúsági Kamara (JCM) 1996-ban is meghirdette pályázatát, amelynek célja, hogy elismerésben részesítse azokat a fiatalokat (18 és 40 év közöttieket), akik az öt kiválasztott kategóriában kiemelkedő teljesítményt nyújtottak. A kategóriák:

1. Üzleti élet, vállalkozás,
2. Tudományos eredmények,
3. Kultúra, sport,
4. Környezetvédelem,

ÉLEN A LEGJOBBAK KÖZÖTT

A legnemesebb munka az életben az emberek szolgálata

5. Társadalmi, karitatív tevékenység.

Ungvölgyi János az első kategória egyik győztese lett. (minden kategóriában 2-2 győztest hirdettek ki)

Ungvölgyi János múlt év december 28-án, a Budapesti Kongresszusi Központban megtartott II. Nemzetközi Gála keretében vehette át a kitüntetést elismerést. E gála keretében mutatták be a közönségnek a TÍZ KIEMELKEDŐ FIATAL pályázat győzteseit életükről, pályájukról készített videófilm keretében, majd ezt követően a színpadon történt személyes beszélgetéssel.

Érdemes megemlíteni, hogy a győztesek tiszteletére rendezett JC Bál '96. Fővédnökei: Hans Beck az Európai Unió Magyarországi Bizottságának

nagykövete. Tolnai Lajos a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara elnöke, a védnökök között pedig a HUNGEXPO elnöke, az American Express vezérigazgatója, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkár-helyettese, az Iparművészeti Múzeum igazgatója foglaltak helyet.

E nemzetközi Ifjúsági Kamara a világon a legnagyobb szervezet, amelyet a fiatal értelmiségiek, menedzserek, szakemberek és vállalkozók számára hívtak életre. Célja, hogy segítsen és támogasson minden olyan fiatal szakembert, akik Magyarországi társadalmi és kulturális életének tevékeny és sikeres résztvevői kívánnak lenni. A Junior Chamber International jelmondata: „A legnemesebb munka az életben az emberek szol-

gálata.”

Vajon mi erről Ungvölgyi János véleménye? Idézzük győztes dolgozatának néhány sorát: „Egy cégvezetőnek mindig az embereket kell szolgálnia szívéből, lelkéből. Akkor tud igazán ember maradni. Ahogyan életem indult, és ahová eljutottam, az számomra a csoda. Azt is tudom, hogy még többre is nagyobb dolgokra vagyok hívatott. Szeretnék többet, és még jobban dolgozni ezért a hazáért, nemzetért, munkahelyemért, családomért. Nem magamért, hanem mindig másokért. Így leszek magyar, így leszek hiteles, így tudok szolgálni és leszek igazi vezető.”

Kedves Ungvölgyi János, kívánjuk, hogy terveid valóra váljanak, és maradj meg hitednek, nemzetednek, és városodnak hű szolgálatában!

CSÁSZÁR FERENC

Fejezetek a régmúlt időkből XIII.

ENDRŐD TÖRTÉNETE A XVIII. SZÁZADBAN

(közigazgatás, oktatás, vallás)

Az újonnan érkezett endrői telepesek alapvető érdeke volt, hogy békében és nyugalomban éljenek, hivatalos és peres ügyeiket a törvényes keretek között rendezzék. Érdeklük volt ez már csak azért is, mert az ország különböző tájairól „verődtek össze”, más-más szokásokkal és erkölcsökkel. s a „békés egymás mellett élés” csak egységes szokásjog alapján volt lehetséges. De szükség volt az egységes fellépésre, a jog erejére a beszállósolt katonaság, a vármegyei és földesúri adószedők stb. esetleges túlkapásaival szemben is. Az újratelepült Endrőd első évtizedeit bizonyára az új, helyi szokások, a község életét szabályozó falutörvény kiformalása jellemezte. A falutörvény tulajdonképpen nem volt más, mint az ösöktől örökölt hagyomány továbbadása a sokat tapasztalt öregek által. Irányítással, példaadással, és tiltással már a serdületlen gyermeket is ránevelték kötelességeire, s magatartásformáit is megszabták. Mire a gyermek felnőtt, „endrődivé” vált.

A falutörvény betartásáról, illetve élő joggyakorlatként történő érvényre juttatásáról elsősorban a községi önkormányzat legfőbb vezető testülete, a falugyűlés gondoskodott. Mivel a falugyűlést általában évente csak egyszer hívták össze, ezért a lakosok ügyeik intézésére, illetve a község irányítására előljáróságot választottak. Az előjáróság tagjai a bíró és az esküdtek voltak, s megbízásuk egy évre szólt. Az Urbárium kiadásáig valószínűleg teljesen szabadon választhattak bírót a község lakosai, az Urbárium azonban úgy intézkedett, hogy a „bírói hivatalra az uraság hármát nevezzen, akik közül a község egyet az uraság tisztjének jelenlétében szabadon válasszon”. Úgy gondolom, nem véletlen, hogy 1731-ben és 1732-ben Molnár György és Hornok András személyében a Nemeskerekiből átköltözöttek közül választottak bírót az endrődiek. Bár egyelőre nem ismerem az 1733 és 1743 között a falu élén álló bírák neveit, valószínűnek tartom, hogy közülük is a többség eredetileg nemeskerekie lakos volt. Az újratelepülést követő első években az akkor már kb. 10 éve állandónak mondható faluközösségben élő, és lassan törzsökös Békés megyeinek mondható nemeskerekiek szokásrendszere jelenthette az új lakosok számára a „mérce”, a könnyebb eligazodást a számukra ismeretlen körülmények között, de maguk a nemeskerekiek is igényt tarthattak - éppen „törzsökösségük” révén - a település vezetésére. (Talán ez felelt meg az uraság igényeinek is.) Az elmondottakból következik, hogy a kialakuló falutörvény alapját a „kerekiek” adták, s a többiek pedig kiegészítették azt, attól függően, hogy mekkora lélekszámú telepesrajjal, és mikor érkeztek. Eddigi kutatásaim alapján jelenleg úgy látom, hogy Endrőd szokás- és erkölcsrendszere jelentős átalakuláson ment keresztül az újratelepülés utáni évtizedekben.

A bíró munkáját segítette a törvénybíró (albíró) és az esküdtek. A „főbíró” titulussal egy 1765-ös bejegyzésnél találkoztam először, de jóval korábban megtörténhetett a főbírói és törvénybírói feladatkör kettéválasztása. Az esküdtek száma 1732-ben 6, 1744-ben 11, 1746-ban 10, 1754-ben pedig 13 a törvénybíróval együtt. A későbbi

évtizedekben a legutolsó, 1754-es létszám (bíró+13 esküdt) állandósul a községben. Az előjáróság feladatköre rendkívül szerteágazó volt. A falutörvény előírásából kiindulva a bírónak az esküdtek közreműködésével legfőbb kötelességei közé tartozott övni, és lehetőleg gyarapítani a község vagyonát, s ügyelniük kellett, hogy a falu területe épségben maradjon. Egy 1759-es feljegyzés szerint a „községen túli részekre erdélyi románok hajtottak birkát teletetésre... Ez évben 2260 darabért fizettek 113 rhénes forintot”. 1762-ben Csejtet „kisújszállási uraimék árendálták márciustól mindszentig 300 forintért”. Ilyen és ehhez hasonló jövedelmek mind a község pénztárába kerültek. Az előjáróság a bíró vezetésével minden év Szent György napján (ápr.24) körüljárta a szomszéd falvaktól elválasztó határvonalat, s megújították a határjeleket. A bíró szervezte meg a termelő munkát, „kifelé” képviselte a községet, s birtokában volt a falu pecsétjének. Külön esküdtek ügyeltek a határbéli utak, gátak, árkok karbantartására, a tűzvédelmi előírások betartására, fuvarok és forspontok kiállítására, a mézszárszékre, a kocsmára stb. A belső rendre ügyelő „hadnagyoknak” az esti harangszó után mindenkit haza kellett küldeniük. Az előjáróság az adókivetéssel, és annak behajtásával kapcsolatos feladatait az előző fejezetek egyikében már említettem, itt csak annyit jegyeznek meg, hogy ugyancsak nekik kellett törődniük az árvákkal, özvegyekkel, koldusszegényekkel, vagy elemi csapást szenvedettekkel is.

A bíró az esküdtársaival együtt - szükség esetén a falu színe előtt - autonóm bíraskodási jogkörrel rendelkezett. Szigorúan büntették a termelőmunkát hanyagul végzőket, a tilalomszegőket, a közerkölcs és a vallási előírások ellen vétőket, de azt is, aki „elbarázdált” szomszédja földjéből, illetve intézkedett hagyatéki, osztozkodási stb. ügyekben is. A leggyakoribb büntetés a pénzbírság és a testi fenytés volt. A vármegye csak 1842-ben szüntette meg a községi előjáróságok botozási jogát. A XVIII. században azonban különböző vétéségekért a férfiak általában 9 - 12 pálcaütést (botütést), a nők és gyermekek ugyannyi korbácsot, illetve vesszőt kaptak. Néhány példa az ítéletekre: „Mint hogy H. Gy.-né... újra kender tékozlásába avatta magát, ennek tékozló társa pedig K.-né... rossz cselekedeteikért egyenkint 10 korbácsot lészen.” (1781) „Ny. Gy. Koliban görögöt pogánynak és tatárnak compellálta. 12 palcája lészen.”

1783) „S. M. vasárnapi dolgozásért 12 palcával büntetve”. (1795)

Az előjáróság illetékessége kiterjedt a falu minden lakosára, tagjai esküjük szerint, bárkire való tekintet nélkül, szegénynek és gazdagnak egyaránt kötelesek voltak igazságot szolgáltatni.

TÍMÁR ANTAL

ENDRŐD BÍRÁI a XVIII.században

1731 Molnár /Mlinár) György	1767 Hornok András
1732 Hornok András	1768 Varjú György
1744 Bacsa János	1769 Katona István
1745 Szerző Pál	1773 Katona István
1746 Hornok Ferenc	1775 Dávid György
1747 Bacsa János	1776 Katona István
1748 Szabó András	1777 Draho András
1749 Kapus György	1780 Farkas Pál
1752 Timár Mihály	1782 Csúvár András
1753 Hornok Ferenc	1783 Dávid György
1754 Míkó Gergely	1784 Farkas Pál
1755 Fekécs András	1786 Varga Márton
1757 Vaszkó András	1788 Farkas Pál
1758 Hornok András	1790 Timár Mihály
1759 Duda János	1791 Farkas Pál
1760 Hornok Ferenc	1794 Katona István
1761 Katona István	1795 Binges János
1763 Timár Mihály	1798 Kalmár Mihály
1764 Katona István	1799 Kalmár Mihály
1765 Katona István	

Beszélgetés egy hajdan volt gazd' asszonnyal

néprajzi riport -
VIII. befejező rész

Az Öreg-Pócosba vót nekünk, fijam, kertünk. 940 nígyszögöl szőlő, meghát valamivel több gyümölcsös, úgyhogy hát a fák köszt vót a vetemínyes. Nahát ez is asszonyunka vót. A szőlőbe, gyümölcsösbe semmi beleszólásom nem vót, azt Tatád intézte. A meccist, azt ki nem atta a kezibül senkinek. Vót fogadva egy kapás, aki ásott, trágyát kihorta, szóval ilyen naggya munkát végezte. Meg Tatádnak segített permetezni. A vetemínyest ketten csináltuk Esztivel, Giriczcel, a jánnal. Ez kezdődött a mákvetéssel március elején. Sorhúzóval kihúztuk a sorját 40 centire, osztán porral kevertük a mákot, úgy vetettük, hogy ne legyen nagyon sűrű. Ezt a poros keveriket osztán beletettük az üvegebe, annak szájába dugtunk egy nádszálat, oszt szórtuk a mákot a barázdába. De nagyon csekélyen, nem szabad vót mílyre vetni. Mikor osztán kikelt, lett olyan 3 centi magos, akkor ritkítottuk, kapáltuk. Február végén vetettük a cukorborsót, olyan másfél arasznyi sortávolságra, ezt is csekélyen. Kelis után kapáltuk kéccer-háromszor. A laposborsót is ilyenkor tájt vetettük. A lencsét mindig sován' földbe vetettük, mer ha kövér földet kapott, akkor elhánta a virágját, szóval nem kötött, nem hozott termist. Dugdostunk őszi dughagymát, meg tavaszt, ebbül többet. Eszt osztán úgy dugdostuk, hogyhát 30 centi sortávolságra egymástul 10 centire. Jaj, Tatád nem tűrte, hogy csak úgy beleszórni a sorjába, nagyon haragudott írte mégha a szomszidba látta is. Az őszibül hamarább lett zödhagyma, azt ettük tavasszal korán. Tavasszal, ha hideget kapott a dughagyma, felmagzott. Ilyenre monták a gyomai asszonyok, hogy nizzed mán, kedves, bikásodik a hagyma. A dughagymát, fokhagymát, sárgaripát, zöccsigit márciusba dugdostuk, vetettük. Na mikor aztán megpirút a föld teteje, jött a krumpli ültetés. Vót rá eset, hogy már március végén lehetett rakni. Tatád aszonta, hogy mílyre kell rakni, hogy ne hajja a harangszót. A vetemínyföldet csak kétevente trágyázták, de Tatád mán használt itt is műtrágyát évente. Tán akkor Gyomán még nem is használt senki, mer' monták is, hogy ni, hát László gazda sózza főggyit. A paszújt fagyoszentek körül vetettük, nehogy elébb kikejjen, mer' esetleg elfagyott vóna. Szárazpaszújnak való vót a fehér gyöngybab, meg a macskatökö sárga, zödpaszújnak a fecskehasú paszúj vót a jó. Nagyon szerettük a zödpaszújt, legkivált levesnek. Vetettünk még lóbabot is, ez osztán zsempaszúj levesnek vót jó. A spárgatök magját előre áztattam, vetés előtt csíráztattam. Egy físzekbe három-nígy szemet tettem. Főzeliknek, levesnek ahogy itt montuk tökkáposztának-nagyon finom vót. Gyenge disznótökből is lehetett finom tökkáposztát főzni, ez a tengeri köszt vót sok, ugye takarmánynak vetve. Az uborkát sorba físzekbe vetettük, oszt mikor kezdett futni nagyon, lecsíptük a hegyit, kiherültük, mer' ha nagyon elfutott, akkor kevesebb uborka termett rajta. Nahát osztán ciklát is vetettünk egy-két sort, nem sokat, eszt osztán elkiszítve savanyúságnak ettük. Vetettünk mazsolatengerit is, főzni-valót, két-három sort, mikor mán a kökiny javába virágozott. Na még osztán pattogtengerinek valót is vetettünk ugyanakkor. Asszonyunka vót a paszújfejtis, szelelis, a magfogás is. Vetőmagnak külön válogattuk a legjavát a

magoknak. Hagymamagot, zöccsig, rípmagot, szóval mindenbül magunknak termeltünk magot. Pár évenként Tatád hozatott nemes magvakat, vagy nímékszor szomszidokkal is cseréltünk magokat, ha vót nekik szebb. A vetőkolompírt is 3-4 évenként cseréltük, a békési rózsá, ella, gülbaba ment

akkoriba. Dinnyével nem kinlöttünk, mer' Tatád fogadott több ívre dinnyést Hevesbül. Hát az osztán gyönyörű dinnyéket termelt. Vikonyhajú, pirosbelű, apró feketemagvú, mízides vót. Nímék 15-16 kila vót, olyan ídes, mint a míz. Meg sárgadinnye is vót tukesztáni, togó, cukor-dinnye.

Piacra is árultunk sokat. Bilyog is vót benne. A szebbje ment a ványai, berinyi, tarcsai piacra. Sok szilvafa is vót. Egy rísze ment cefrébe pályinkának, Tatád főzetett külön fügekörte, őszibarack, törköly pálinkát is. Vót bercencei, veres meg ringló szilva. Lekvárnak csak a bercencei vót jó. A veres szilvából főzött lekvár savanyu vót. Október elejire finom ídes lett a szilva. Nízegettem ugye, hogy ha szíjjel nyomtam a szilvaszemet, ugye meglátta az ember, ha könnyen elválk a magja körül, meg ott barna is, meg száránál a tövin aszalódott, akkor lehet szedni lekvárnak, vagy aszalásra. Valamennyit itthon is aszaltunk, de inkább aszaltattunk. A gazdasági iskolának jó vót az aszalója. Na a lekvárfőzés az nagy munka vót, a gazd'asszony, a cselédjány, Kapásné dóga vót. Legelébb vót előtte való napokba a katlantapasztás, meg a rézüst fenekit is tapasztani kellett, nehogy odakozmájjon a lekvár. Leszettük a szilvát, vagyhát sokat verni kellett, a levárfőzés napján magvaltuk. Tudod fijam, mi ledaráltuk a szilvát, mer' ugy hamarább megfőtt. Ha nem vót segiccsigem, akkor a magvalást, darálást még előtte való nap megcsináltuk. A rézüst fenekit egy kis ídes zsirral, vagy szalonnával bedörzsöltük. Hogy ne ragadjon le a lekvár. Így osztán a nyócórás harangszó mán az üstöt fenn tanálta az üstházon. Még így is öreg este lett, mire megfőtt a lekvár. Nagyon se lehetett alá tüzelni mer' akkor meg rögtön odaígett. Ebbe a férfiak nem szóltak bele, legfeljebb estefeled odajöttek, beszélgetis közbe kavartak rajta egyet-kettőt. Nekem gazd'asszonnyal még közbe ítelőzés is gondom vót, paprikácsirkét főztem legtöbbit, utána bor is lett feladva. Aki kavarta, a soros kavará, az tüzelt is, de nagyon takarosán. Akkor vót kisen a lekvár, ha a kavará vigighuzták az üstbe, oszt az üst feneke fínyes maratt, meg lehetett látni az ajját, vagyha kiemelték a kavará, a lekvár ott maratt a kavaráon, nem csurgott le. Na akkor osztán levettük az üstöt, és az előre elkiszített szilkebe azon forrón mertük bele. Hólyagpapírt kötöttünk a szájára és majd kenyírsütéskor még a kemencébe raktuk, jól kidunçoltuk. Dióveriskor az emberek levertik nagy hosszú dióverökkel a diót, az asszonyok meg összeszették. Gyerekik és nagyon ilvesztik, mer' felmehettek a nagy fára, osztán a hosszú rúdakkal vertik a diót lefele. A dióbül nem minden évbe vót jó termés. Utánna felvittük a pallásra kiterítve szikkadni. Vót, aki sok az előre megcsináltatott koporsójába rakta a palláson. A mogyorót, azt csak ugy szedegettük, ahogy potyogott oszt jó' van, az nem sok vót.

Cs. Szabó István gyűjtése

Az őszerázta válláról sokszínű ruháját, és elteregette a fák alatt. Egyik felére ráheveredett, s a másikkal betakarózott és álomba szenderedett. Éppen idejében, mert a hegyek mögött már készülődött a tél, és előre küldte szálláscsinálónak szolgálóját a szelet. Az fűjt egy nagyot, és attól egyszeriben megálltak a szaladó vizek, és kopogós hátukon toporogta a fázomtáncot a didergő december.

A hófelhők megszánták a legöregebb hónapot, s hogy ne fázzon betakarták puha takaróval. Szállt, szállt a sok pihe s egykettőre fehér lett az egész világ.

Palkó örvendezve szaladt nagyapóhoz, s kérte, hozná le a padlásról a szánkót, mert nincs annál jobb, mint siklani a hófehér havon.

A szánkót ugyan lehozta nagyapó, de mert sürgős dolga akadt, arra már nem ért rá, hogy meg is utaztassa a Palkót. A kisfiú duzzogott egy ideig, aztán odasündörgött a kutyaházhoz, és előcsalogatta Gombócot és Gömböcöt. A kutyusok nagyot nőttek nyár óta, de azért a játékot most sem vetették meg. No, de most hiába csalogatta őket kis gazdájuk, hogy legyenek a lovacskaik s repítsék a szánkót, csak a fejüket csóválták, de az is lehet, hogy csak a farkukat.

- Vaú-vakk - prűszkölt haragosan Gömbóc, mert éppen az órára telepedte egy szemtelen kis pihe. - Világért sem lépek bele ebbe a fehér micsodába, mert fázik a talpam, és nincsen bocskorom!

- Vaú-vakk - Kergesd el ezeket a fehér legyeket, hogy ne röpködjenek, akkor szívesen kimegyünk! - tódította Gömbóc.

- Ó, ti buták! - kacagott Palkó - Nem legyek ezek, hanem hópihéek.

- Pihe ide, pihe oda, én nem lépek bele soha! - berzenkedett Gömbóc, és Gömbóc élénken helyeselt

- Na jó, - mondta Palkó - hanem akkor kóstolót ne kérjetek majd, mert ma disznót öltek a szomszéd Marikáék, és hoznak nekem egy egész tányér hurkát.

De már erre Gömbóc kidugta az egyik lábát és megpróbálta, megér-e egy tányér hurka egy kis hóban járás. Úgy találta, hogy igen. Nem is olyan borzasztó a tél, mint amilyennek a

Mária néni meséi

Hurkakóstoló

kutyaházból látszik.

Hanem Gömbóc még húzódozott egy kicsit. - Aztán igazán adsz abból a hurkából? - kérdezte vacogva, és ő is kidugta a lábát.

- Már hogyné adnék! - bizonykodott Palkó - Tiétek lesz a hurkavége, pálcikája. A világon nincs jobb nála!

- Akkor jó. - örültek a kutyusok, és vakkantás nélkül túrték, hogy kis gazdájuk táltosokká nevezze ki őket. Igen ám, de Palkó még járatlan volt ebben a tudományban, és úgy fogta szánkó elé a két mihaszna kutyust, hogy csak a nyakukba akasztotta a hámot, de a szánkóhoz nem kötötte oda. Így történt aztán, hogy amikor megcsördítette a játékostort és elkiáltotta, hogy „Repüljete táltosok! Soha meg ne állja-

tok!" - csak öt húzták magukkal a kutyusok, a szánkó a helyén maradt.

Szokrát vetett a nadrág hátúja, amint csusszant a felporzó hóban, és bizony, most Palkó találta úgy, hogy nem is olyan jó dolog ez a tél. Különösen,

ha nadrágféken kell szánkózni a frissen hűtött hóban. Ám hiába könyörgött a száguldó táltosoknak, tudták azok, mi a regula. Repültek, ahogy Palkó parancsolta, és meg nem álltak volna világment sem. Közben olyan csaholást csaptak, hogy mind elrebbentek onnan a borzas verebek. S ez még a kisebbik baj volt. A nagyobbik akkor esett meg, amikor a kutyusok éppen a kiskapu előtt suhantak el, mert abban a pillanatban belépett a szomszéd Marika, kezében egy nagy tányér hurkával. Csak akkor vette észre, hogy mi suttyan a lába elé, mikor már el is ütötte őt a kutyafogat. Nagy ívben átbukfencezett Palkón, és a kutyák elé tálalta a hurkát, tányérostól.

Azok neki is láttak a falatozásnak nyomban. Hanem, hogy ne mondhassa róluk senki, hogy falánk és önző jószágok, hozzá sem nyúltak a világ legjobb falatjához, a hurkavéghez, pálcikához. Azt meghagyták Palkónak, hiszen ő mondta, hogy az a legjobb csemege. Éppen az utolsó falat után nyalogatták a szájukat, mikor Palkó és Marika nagy nehezen feltápáskodtak.

- Hová lett a hurka? - toporzékolt haragosan Palkó -

- Azt bizony megettük - csóválták a farkukat jámborul a kutyusok, - De egyet se búsulj kigazdánk! A javát meghagytuk neked!

No, erre már eltörött Palkónál a mécses. Még az sem vigasztalta meg, hogy délután jól megszánkóztatta. Este a kiságyban is a hurkát siratta. Éjjel arról álmodott. Mondanom sem kell, hogy a kutyusok is. Ők azért mert megették, Palkó meg azért, hogy megenné.

Ha disznótör lesz nálatok, vigyetek neki kóstolót! De vigyázzatok, nehogy ti is a hóban tálaljátok.

IVÁNYI MÁRIA

Újévi köszöntő

(Régen a gyerekek ezzel a kis verssel jártak Endrődön új évet köszönteni)

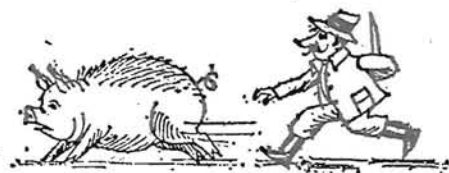
*Boldog új esztendőt
adjon a jó Isten.
örömet és áldást
mindnyájunknak itten.*

*Akik csak itt laknak
ebbe a kis házban
legyen részük jóban,
minden boldogságban.*

*Liba, kacska, réce
legyen nagy tömegben,
jusson ki a jóból
reggel, délben, este.*

*Amit csak kívántok,
teljesüljön bőven,
és éljete vigán
ez új esztendőben.*

VASZKÓ IRÉN
gyűjtése

Tródmalmi oldal

MINDSZENTY MOZAIK

J. Mindszenty

I.

1944 nyarának vége felé jártunk a Veszprém-Jutas-i katonaiskola tiszti tanfolyamán, ebben az egyéniség-húsdarálóban a Rab Mária búcsú megünneplésére készítettek elő bennünket, Pater Noster nélkül, de annál több költői káromkodás kíséretében. El is érkezett a nevezetes nap. Dísz-zászlóaljjal, puskával tisztelegj-jel fogadtuk Haász István tábornok püspököt. Pengett körülötte a tisztek sarkantyúja, villogtak a kardok, csak azt nem tudtuk, kicsoda a kíséretében az a sovány, markáns arcú tisztelendő, akit mindenvaló rangos cingulus és biretum nélkül legalább úgy hódoltak körül uraink, mint a generális-püspököt. Csak a cso-

datéví forrásnál, ahol a tábori püspök hazafias prédikációval koronázta szent miséjét, ott derült ki üdvözlő szavaiból, hogy a veszprémi megyéspüspök, Mindszenty József tisztelte meg a rabszabadító Szűzanya búcsúünnepét, akiről aznap este azt suttogták a hálóban a zalaiak, hogy egerszegi plébános korában - nem is olyan régen - kegyes szigorúságáról volt híre, de ennek gyakorlatát mindenkor önmagán kezdte.

II.

Megjött az ősz, véle Szálasi Ferenc, s mi friss hadapródok a veszprémi vár alatti sziklapincébe rejtve őriztük a Nemzeti Bank idemenekített aranyfedezetét. A szolgálatok közötti pihenőidőben pedig a bástyán sétálgatva csodáltuk a Séd százszerű völgyét, a szüretes Csatárhegyet, meg tovamagasló testvéreit, a két Papod-ot, és az öreg Futóné vonulását. Nő, meg - minek is tagadnám -, udvarlási alkalomra vártunk. Egy ilyen alkalommal utcalárma zavarta meg ábrándozásomat a várbéli palotácskák közül. Tömegecske verődött össze, főleg asszonyokból, akik imádkoztak, és váltakozva valakinek a szabadságát követelték. Odacsatlakoztam én is kíváncsiskodni, s a kegyes hölgyek suttogták a fülemben, hogy a püspöküket kísérik, „rabolják el” a nyilasok: - Nem tudná kiszabadítani? Azt nem tehetem egyszál-egyedül, helyette megjósoltam, majd elégtételt vesz rajtuk érte a sorsuk!

Megtörtént...

III.

Primássá emelkedésének híre már hadifogoly rendben, az Uralban ért utol, előbb „ellenálló” jelzővel ékesen, majd egyre erősödő csikász-vicsorgások kíséretében. Az iskolák elvételének ellenzése, a szerzetes-téma, a legitimizmus és a Mária-napok voltak a címszavak a nagynéha kitévő Szabad Nép-ben s négy esztendő múltával, hazafejé, Máramarosszigeten már az „utódját” is javaslatba tette átvevő kormánybiztosunk, Hegyi Gyula államtitkár (van, aki e nevet nem ismeri?), az ugyancsak veszprémi Bánás László személyében. „Mert így akarja, követeli a magyar nép!” S ehhez a „követeléshez” hónapon

büvül nékem is csatlakoznom kellett. Mint régi kollégistát kivezényeltek tüntetni az Üllői-úti Mária Terézia laktanyából, szállásunkról. (Amit most Hotel Maléternek hívnak a ferencvárosiak) De csak egyszer - akkor is némán, - mert a besúgók másnap tetten értek az Örökimádsá-templomban, szentmisén, s nyilván repülni is megtanulok, ha a következő orvosi vizsga nem mutat ki a baltüdömbben ökölnyi Sztálinkavernát, ami gyógykezelésre utaltatott a Budakeszi Honvéd Szanatóriumba.

IV.

A kúrafolyosón fekvő, s a lucernásnak tisztelt temetőre nézve, itt ért letartóztatásának, megaláztatásának és elítélésének híre, s fő-fő bizalmi, a borbélysegekből gyorstalpalt rendőrtiszt, Hingyi „bajtárs” eme kommentárjával: „Majd Péter elvtársék legumibotózzák róla a csuhát!” S azután - ha halkán is - egyre szaporodtak a hírek az évszázados iskolák, kolostorok széjjelveréséről, szerzetesrendek szétkergetéséről, az eklézsia kifosztásáról, s mindezek a „nép nevében”, pedig az istenadtnak beszolgáltatás címén a bátyuskák eleették a kenyerét.

Úgy-ahogy befoltozott tüdővel egy esztendő múltán már nem volt helyem az egyetemen. Állami gazdaságba mentem, deportáltakkal gyapotot termelni, megfosztva még a hadirokkantságra való jogosultságomtól, hogy „klerikális, reakciós vagyok!”

V.

Megiramodtak az évek. Ötvenhatban villanásnyi ideig gépkocsiba szállás közben láttam a bíborost s nyilatkozata után összeveszhettem a barátaimmal azon, hogy dehogy akarta ő visszaperelni a latifundiumokat, csupán az tette szóvá amit azóta részben már gyakorolnak is, - hogy az egyházi intézmények fenntartásához az államnak hozzá kell járulnia, a tulajdonba vett fedezet részbeni pótlásául. A börtönben szabadítójával, Pálkás örnaggyal találkoztam, az USA nagykövetség előtt egyszer az édesanyját láttam, rendőri felügyeletes koromban úgy ért vissza hozzám a még Budakeszin irt „szamizdat”-om, mintha sohasem is láttam volna. Íme:

*Pillangót fogott a kandi pók,
s körülhálózta orvul,
veri a hamvát rágalommal,
és míg szép szárnya törzul
országrontóvá hazudják,
szadista törpék játék-tárgya,
pincebozót gyötört lakója
a sugárzó hit szárnyalása.*

*Pillangóherceg, Te vagy a hitünk!
Az élet legyőzi a halált,
mert tank mögött kevély a gazság,
s az igazság jogáért kiált.
Felragyog majd a szabadság napja,
befényli cellád hosszú éjét,
Isten őrizzen! Alázatos szívvel
csókolom bíborod szegélyét.*

VI.

Vagy tíz esztendővel ez előtt német barátaim Máriacellbe vittek, s itt Nagy Lajos királyunk építette templomban imádkozhattam Mindszenty József hercegprimás sírköpolnája előtt, ahol a fél-világ róta le tiszteletét. Ausztráliai virágok, átkötte piros-fehér-zölddel, kanadai cserkészek árvalányhajas koszorúja, a Csíksomlyói Boldogasszony faragott szobrocskája a rovásírással rárótt székely himnusz első sorával, ezekhez csatlakozott az én Pista-virág csokrétam, ami bizonyára a magyar földben feslett, hiszen a legenda szerint a kegytemplom alá jelképesen az összes magyar vármegyéből vitetett Nagy Lajos földet - ezért jelölte ideiglenes sírhelyéül a primás, - márpedig én onnan csórtam bokréta-cskám virágait az anjou király szobrának tövéből.

Mellettem néger hölgy pergette olvasóját, Indonéz apáca, somb-
reró-tartó mesztic imádkozott, jelezvén, hogy miként teljesedik egyetemessé a magyar primás példaadása.

VII.

Legközelebb s talán utoljára az első „találkozásra” 47 esztendővel került sor - ha a Fennvaló éltet, - Mindszenty József bíboros-primás itthoni temetésekor, ha másképpen nem, hát a képernyő felidézte lelki jelenlét útján. Azt hiszem nem kell elmondanom, hogy én ezt a szürke mozaikot koszorúnak számom koporsója elé. Élete példája pedig kísérjen a jobb jövőbe minket!

TÍMÁR MÁTÉ
1991. február 20-án

AKCIÓ!
AZ ENDRÓDI
HÁZTARTÁSI BOLTBAN
ENDRÓDI ÚT 1.

AJÁNLATAINK:

Téli tárolású almáink:

gloster	55,- Ft/kg
icaret	55,- Ft/kg
jonatán	40,- Ft/kg
Étolaj kimért	160,-Ft/kg
Étolaj 1 l.	177,-Ft/kg
Burgonya	15,-Ft/kg
2 db. Gázkonvektor féláron!	

Kínálatunk bővült cipőárusítással is!

PC Shop

EGY ÉLETEN ÁT BÁNNI FOGJA,
 ha számítógép vásárlás vagy átalakítás előtt
NEM JÖN EL A PC SHOP-BA!

Szarvas, Szabadság út 30.

Tel., Fax: (66) 311-422

FIZIKOTERÁPIA AZ ENDRÓDI ORVOSI RENDELŐBEN

Kezelések: Ultrahang
 Rövidhullám
 Stábil galvánáram
 Iontoforézisek
 Dia-dinamikus áram
 Szelektív ingeráram
 gyógymasszázs

Ajánlott: mozgásszervi betegségek, gerincfájdalmak, fej-, nyak-, vállfájdalmak, derékfájás, végtagfájdalmak, izületi fájdalmak, kopások esetén.

A kezelés bárki számára igénybe vehető, előzetes megbeszélés szerint.

Az orvosi rendelő Fő utca 3. Telefon: 386-520.

MEGNYÍLT

a KÍNAI BOLT

Hősök tere 7.sz. alatt.

Sok szeretettel várjuk
 kedves vásárlóinkat!

Kaphatók: női, férfi, és gyermekruházat,
cipő nagy választékban.

Martol Cipő

Dinya Zoltán
 vállalkozó

Lakás:

Dobi I. 1/1 5502 GYOMAENDRŐD Fő út 45.
 Tel.: 06 66/386-578 Tel.: 06 66/386-578

Telephely:

06-30/436-781

IRODABÚTOROK

VÉGKIÁRUSÍTÁSA

50-60%-os árengedménnyel!

Székek, kezelő- és íróasztalok,
irattartók, polcok, állványok,
öltözőszekrények
újszerű állapotban, különböző
színekben közületek, iskolák,
vállalkozások és magánszemélyek
részére!

100.000 Ft feletti vásárlás esetén
terményt is beszámítunk
a vételárba!

ÁRUSÍTÁS: ENDRÖDÖN a Blaha
Lujza úti volt „Nagylány Iskolában”,
mindennap 7-18 óráig!
MÉG JANUÁRBAN!

„ÉPFE“

építőipari-szakipari és festő-vállalkozó
BARTA LÁSZLÓ

5502.Gyomaendrőd, Juhász Gy.u.34/1.
 Telefon/Fax: 06-66-386-896 (o8.00-16.00)

Rádiótelefon és üzenetrögzítő:
 06-60/481-041

VÁLLAL

GARANCIÁVAL:

Szobafestés, mázolás, tapétázás
 melegburkolási munkákat takarítással
 Teljes szakipari munkák tervezetetését, szervezését,
 lebonyolítását anyagbeszerzéssel.

THERMÚX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep út 3. T/F: 66/386-614, 386-226

VÁLLALKOZUNK ÉPÍTÉSI MUNKÁK

VÉGZÉSÉRE TERVEZÉssel IS.

Készítünk és szállítunk betonkeveréket. Osztylozott adalékanyagokból szükség esetén vegyszeradagolással, melegvíz felhasználással. Laminált bútorlapot méretre vágunk, élfóliázunk, értékesítünk több színben.

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETRE IS.**

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-879

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.

Telefon: 66/386-891

66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)
l, bevezető árakon kínálja termékeit

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-143

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

**Velem nem
fogsz elveszni**

**B
Ú
É
K

1
9
9
7**

...hogyan az új évet szebbnek lássuk...

**ÖN IS
HIRDETHET
LAPUNKBAN!**

Az önkormányzat munkájáról

Az ünnepek miatt szokatlanul korán került sor a december havi képviselő-testületi ülésre. Ennek megfelelően a bizottsági ülések már december 9-ikével kezdődő héten lezajlottak. A bizottsági üléseken sikerült jól előkészíteni az anyagokat, s ezért viszonylag kedvezően folyt le a testületi ülés.

Dr. Frankó Károly polgármester úr az ülés első pontjaként „Gyomaendrődért” kitüntető plakettel és oklevéllel jutalmazta Dr. Csaba Kálmán főorvos urat, megköszönve a negyedszázados, lelkiismeretes munkáját. December 31-én ugyanis megszűnik a szülőotthon, s sajnos, több gyomaendrődi születésű gyermek nem lesz.

Ezek után az adók témája került ismét sorra. Az előző számban már említettem, hogy 20%-os emelésre kerül sor. Végleg eldőlt, hogy az Új Kert-sori és Dobó utcai telkek után m²-ként 1.500 m²-ig 2.-Ft/m², 1.500 m² fölött 3.000 Ft + 0.40 Ft/m² telekadót kell fizetni a tulajdonosoknak.

A következő téma az 1997 évi költségvetési koncepció volt. Sok bizonytalanság tapasztalható még a bevételek tekintetében, s emiatt a kiadás oldalon is. Az már látható, hogy komoly összegeket kell a testületnek lefარგnia az igényekből. Ugyanis az igény szerinti különbség 339 millió forint, de a szűkített költségvetésben is (mely csupán a minimális lehetőségeket biztosítja) 144 millió forint hiány mutatkozik. Különösebb vita nem is volt, hisz ez még az első olvasatnak számít. A Képviselő-testület tagjai az ünnepek alatt foglalkozhatnak a megoldási lehetőségekkel!

Olvasóinkat tájékoztatni kívánom az 1996-os költségvetési zárszámadás néhány adatáról, bár tájékoztatásom idején még néhány nap hátravan az évszámig. Az eredeti költségvetés bevételi oldala 814 millió forintra szűkült. E helyett 1 milliárd 200 millió forint körüli bevétellel zárhatjuk az évet. (Körülbelül 2-3 millió forint tartálékkal.) A 814 millió forint fölötti összeget az állami költségvetésből kaptuk feladatok ellátásért, és a köztisztviselői és

közalkalmazotti bérekre.

Kétszeri nekifutással sikerült a vízdíj hatósági árát elfogadni. (Ha nem fogadtuk volna el a Vízmű Rt mintegy 30 forinttal emelte volna meg az árat, mert nem pályázhatott volna az állami lakossági árkiegészítésre.

Ezek után rendeletalkotások következtek:

- környezetvédelmi alapról,
- állati hulladék ártalmatlanításáról, (kg-ként 20 Ft díjat kell fizetni)

- a folyékony hulladék szállításáról, (a szállításáról pályázatot írt ki az Önkormányzat).

Majd tájékoztatók hangzottak el:

- Turisztikai Marketing troda jan. 1-én kezdi meg működését.

- A Családsegítő Szolgálat szélesíteni kívánja tevékenységét.

- A termelői szolgáltatások árai 20%-kal emelkednek.

- Millecentenárium Emlékhely létesül az Okt. 6 Lakótelep és a Szent Gellért Katolikus Iskola előtt. Kétszázötven-ezer forint pályázati pénzből a Természetvédelmi Felügyelőség segítségével.

- Emelkednek a helyi autóbusz viteldíjai: menetjegy 50 Ft, dolgozói havi bérlet 1.200 Ft, nyugdíjas és tanulói havi bérlete 350 Ft.

- A Motormúzeum támogatására szerződés jön létre, melyben az Önkormányzat kiköti, hogy milyen feltételekkel adja a támogatást, amely ebben az évben 200 ezer forint, a következő évben pedig 500 ezer forint.

Felmerült annak lehetősége, hogy a GYOMASZOLG Kft a kedvezőbb adózási feltételek miatt alakuljon át Közhazsnú Társasággá. Szakértői vélemények szerint azonban ez nem célszerű, mert ebben az esetben Felügyelő Bizottságot kell létrehozni, amely tulajdonképpen elvinné az esetlegesen képződő hasznot.

A kedves olvasókat ennyiben kívántam tájékoztatni a Képviselő-testület december 19-iki üléséről. Ismételtlen kérem Önöket, hogy az elkövetkezendő üléseken tiszteljenek meg bennünket jelenlétükkel.

Kívánok minden kedves olvasónak boldog, békességes új esztendőt.

CZIBUIKA GYÖRGY
alpolgármester

„Él nemzet e hazán”

Világjáró Giricz László barátunk Százhalombattáról hazalátogatván csodálatos vasárnap délutánnal ajándékozott meg minket december 8-án, a Könyvtárban. Barangolás az 1100 éves Magyarországon címmel zenés, vetítettképes előadáson mutatta be történelmi emlékhelyeinket. Az endrődi nagyharang zúgása közepette indultunk el a Hősök teréről a mesterien fényképezett diáképek segítségével, hogy másfél óra múltán a Latinovics Zoltán hangján megszólaló Szózat alatt térjünk vissza ugyanide. Az elmúlt korok képei újra történelmivé tágitották országhatárainkat, hogy bebarangolhassuk édes hazánkat Verecke híres útjától Ópusztaszeren, s a királyvárosokon át a nyugati gyeplőig: a Lajta hegységig. A Honfoglalás című film zenéjét hallgatva gyönyörködhetünk a Feszty-körképben és László Gyula régészprofesszor hont fogláló magyarjaiban. Régi dicsőségünk idején épült gazdag templomok és erős várak táruáltak szemünk elé, hogy a reá következő képsorokon megtapasztaljuk a történelem kegyetlenségeit: Muhi, Mohács, Nagymajtény, Segesvár, Recsk emlékhelyeinél. Okos és erős uralkodóink vezetésével nemzetünk naggyá és erőssé tette az országot, melyet rendre katasztrófába sodort a széthúzás, s a túlerő. A túlerő már elengedte a torkunk, talán a széthúzáson a sor?

Bár újra tudomásul vettük, szabadságharcaink, forradalmaink sorra elbuktak, én mégis remélek. Az új év küszöbén. Vörösmartyval, Latinovitsccsal együtt: „Az nem lehet...”

GELLAI JÓZSEF

KDNP KARÁCSONY

Több éves hagyományainak megfelelően, meghitt és családias Karácsonyi estét tartott december 21-én délután a Kereszténydemokrata Párt helyi szervezete a Közösségi Házban.

A nagyszámú tagság mellett vendégeink voltak: Macskássy Izolda festő és grafikus művész, akinek nemrég volt képiállítása városunkban, Dr. Frankó Károly polgármester úr, Czibulka György alpolgármester úr, Ladányi Gáborné a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola igazgatója az önkormányzat több tagja és sokan mások.

Vaszkó András elnök megnyitóját a Rózsahegyi Kálmán Ált. Iskola növendékei az endrődi betlehemesek köszöntötték, nagy sikert aratva, a jelenlévőket.

Majd Gellai Richárd furulyaszólója után Iványi Mária ez alkalomra írt versét szavalat el.

Befejezésül Ádám Gyöngyi vidám és karácsonyi dalaival készítette tapsolásra a jelenlévőket.

Majd a műsor után közösen énekeltek a karácsonyi énekeket, és magkezdődt a baráti társalgás, fogyasztva a batyuba hozott minden jót.

Azoknak a tagtársainknak, akik nem tudtak eljönni, ez úton kívánunk boldogságban és egészségben, eredményekben gazdag új esztendőt, és várjuk őket január 6-án este hat órakor tartandó gyűlésünkre.

VÉHÁNÉ SZEDLÁK ILDIKÓ
titkár

VÁROSUNK Gyomaendrőd

Megjelenik havonta. Kiadja: A KDNP Gyomaendrődi Szervezete

Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 - Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Hornokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet, Márton Gábor, Ungvölgyi János

Felelős Kiadó: Vaszkó András elnök

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.

Készült: Pelyva házinyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1